

Міністерство
молоді та спорту
України

UNITED NATIONS
UKRAINE

МОЛОДЬ УКРАЇНИ - 2015

Київ 2015

Публікація містить аналіз результатів дослідження «Молодь України-2015», зокрема аналіз соціального розвитку сучасної молоді, механізмів самореалізації, залучення та участі молоді у суспільних процесах та громадському житті, аналіз поточного стану молоді і діяльності молодіжних організацій, а також соціальних проблем, що стоять перед молоддю, зокрема фінансової безпеки молодих людей та їх сімей, зайнятості молоді, доступу до якісної освіти, надання житла, причин асоціальної поведінки, стану здоров'я та практики ведення здорового способу життя.

Дослідження було проведено ГФК ЮКРЕЙН у 2015 році на замовлення Міністерства молоді та спорту України за підтримки системи ООН в Україні, зокрема Фонду народонаселення ООН (UNFPA), Програми розвитку ООН (UNDP), Дитячого фонду ООН (UNICEF), програми Волонтери ООН (UNV) та офісу Координатора системи ООН.

Виконавець: ІП «ГФК ЮКРЕЙН»

Автори: Інна Волосевич, Сергій Герасимчук, Тетяна Костюченко

Координаційна команда: Ірина Беляєва, Павло Замостян, Андрій Поштарук,
Олена Сакович, Войтек Хледік, Віра Профазі, Юлія Сваюля

ЗМІСТ

Мета і методологія дослідження	4
Основні результати дослідження.....	5
Пріоритети	5
Соціальні та економічні потреби	5
Дотримання здорового способу життя.....	7
Залученість до суспільного життя	7
Національна та патріотична ідентичність.....	8
Толерантність	8
Оцінка ефективності державної політики	9
Розділ 1. Цінності та пріоритети молоді.....	10
Розділ 2. Сімейний стан, ставлення до шлюбу та народження дітей.....	13
Розділ 3. Соціальні та економічні потреби молоді.....	17
3.1. Фінансове становище молоді	17
3.2. Забезпечення житлом.....	19
3.3. Забезпечення освітніх потреб.....	21
3.4. Рівень працевлаштованості молоді.....	28
3.4.1. Характеристики безробітної молоді.....	28
3.4.2. Характеристики працюючої молоді.....	31
3.4.3. Знання і ставлення до молодіжних центрів праці.....	35
3.4.4. Ставлення до підприємницької діяльності.....	36
Розділ 4. Міграція та мобільність молоді.....	38
Розділ 5. Дозвілля і молодіжні субкультури	44
Розділ 6. Здоров'я і здоровий спосіб життя	48
6.1. Здоровий спосіб життя.....	48
6.2. Забезпечення потреб у сфері охорони здоров'я.....	55
Розділ 7. Громадянська позиція та активність, національна ідентичність, політична свідомість.....	57
7.1. Громадянська позиція та активність.....	57
7.2. Участь у волонтерській діяльності.....	64
7.3. Національна ідентичність та патріотичне виховання	68
Розділ 8. Рівень толерантності та уявлення про дискримінацію.....	73
Розділ 9. Рівень обізнаності молоді щодо державної політики та оцінка молодіжної політики	75
Розділ 10. Канали комунікації.....	81

МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження було проведено на замовлення Міністерства молоді та спорту України та фінансової підтримки установ ООН в Україні - членів Робочої групи ООН з молоді, зокрема Фонду народонаселення ООН (UNFPA), Програми розвитку ООН (UNDP), Дитячого фонду ООН (UNICEF), програми Волонтери ООН (UNV) та офісу Координатора системи ООН.

Метою дослідження «Молодь України-2015» є оцінка основних потреб та проблем молоді, а також оцінка відповідності державної молодіжної політики потребам української молоді. Ключовими завданнями дослідження є:

- аналіз молодіжних цінностей і пріоритетів;
- аналіз соціальних та економічних потреб і проблем молоді, включно з доходами, вартістю життя, витратами на розваги тощо;
- аналіз молодіжної працевлаштованості;
- аналіз дотримання здорового способу життя молоді;
- аналіз молодіжної залученості до суспільного життя, національної та патріотичної ідентичності молоді;
- аналіз рівня толерантності у молодіжному середовищі;
- оцінка ефективності поточної державної молодіжної політики в Україні з точки зору молоді.

Результати дослідження будуть використані при підготовці Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016- 2020 рр., щорічної Доповіді Президенту та Верховній Раді України «Про становище молоді», для формування стратегічного бачення молодіжної політики і започаткування практичних кроків та ініціатив для забезпечення потреб та подолання труднощів, з якими нині стикається українська молодь.

Цільовою групою дослідження є молодь України – громадяни України у віці від 14 до 35 років, що постійно проживають на території України (без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій).

У ході дослідження було проведено всеукраїнське опитування методом онлайн інтерв'ю (для користувачів Інтернету) та особистих інтерв'ю вдома у респондента (для некористувачів Інтернету та мешканців сіл). Вибірка з 2852 респондентів репрезентативна для населення України (без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій) відповідної вікової категорії за статтю, віком, областю проживання, розміром населеного пункту та часткою користувачів Інтернету.

Дизайн вибірки ґрунтується на розподілі населення віком 14-35 років за областями, типом населеного пункту, статтю та віком згідно даних Державної служби статистики України станом на 1 січня 2014 року та на даних GfK Ukraine щодо частки користувачів Інтернету в кожній адміністративній одиниці України.

За даними регулярного щомісячного Омнібусу GfK Ukraine (щомісячна вибірка – 1000 респондентів, репрезентативна населенню України без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій), що проводиться GfK Ukraine методом особистого інтерв'ю вдома у респондента, частка тих, хто користувався Інтернетом впродовж останнього місяця сягає 85% (згідно даних за січень 2015-вересень 2015 року для населення України відповідної вікової категорії). Відтак, було ухвалено рішення проводити дослідження методом онлайн інтерв'ю з використанням онлайн панелі GfK Ukraine (учасниками якої є респонденти, випадково відібрані під час всеукраїнських опитувань, проведених методом особистого інтерв'ю вдома у респондента та телефонного інтерв'ю). Водночас онлайн панель GfK Ukraine включає недостатню кількість мешканців сіл, тому не лише опитування некористувачів Інтернету, але й опитування мешканців сіл проводилось методом особистого інтерв'ю вдома у респондента. Загалом було проведено 1576 онлайн інтерв'ю та 1276 інтерв'ю методом особистого інтерв'ю вдома у респондента.

Географія дослідження включає 24 адміністративні одиниці України (включно з м. Київ та при виключенні АР Крим, м. Севастополя та населених пунктів Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, що визначені у відповідності до Розпорядження Кабінету Міністрів України №428-р від 05.05.2015). В адміністративній одиниці було проведено близько 100 інтерв'ю для забезпечення можливості аналізу у розрізі адміністративних одиниць. В кожній області вибірка репрезентативна населенню областей України (без урахування непідконтрольних територій) відповідної вікової категорії за статтю, віком, розміром населеного пункту та часткою користувачів Інтернету за даними Омнібусу GfK Ukraine. В Києві вибірка репрезентативна населенню Києва за віком, статтю та часткою користувачів Інтернету за даними GfK Ukraine. Для аналізу у розрізі України загалом дані було зважено пропорційно до частки населення у віці 14-35 років у кожній області. Опитування проводилося у період з 18 вересня по 7 жовтня 2015 року.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Пріоритети

Молоді люди визначали до трьох пріоритетів у своєму житті станом на момент опитування: 48% зазначили пріоритети, пов'язані з народженням та вихованням дітей, 44% - пріоритети, пов'язані з роботою (пошуком та/або досягненням певних результатів у ній), 36% - заробляння/отримання достатньої кількості грошей, 21% - пошук коханої людини та/або одруження, 19% - здоров'я (ведення здорового способу життя, подолання певної хвороби тощо), 18% - свободу і незалежність в своїх рішеннях та вчинках, 15% - здобуття освіти (включно з самоосвітою) і стільки ж - цікаве дозвілля. Закономірно, що пріоритети змінюються з віком: якщо для молодих людей у віці 14-19 років найчастіше основними пріоритетами є освіта та робота, а для людей у віці 20-24 років – робота, то для людей 24-34 років основними стають пріоритети, пов'язані з народженням та вихованням дітей. З віком знижується пріоритетність пошуку коханої людини або одруження (найчастіше тому, що з віком молоді люди досягають цієї цілі) і підвищується пріоритетність цілей, пов'язаних з дітьми, зароблянням грошей та здоров'ям.

Щодо народження дітей, то 53% опитаних загалом хотіли б мати двох дітей, ще 14% хотіли б мати трьох дітей, 13% - тільки одну дитину і 2% чотирьох дітей. Лише по 1% молодих чоловіків та жінок не хочуть мати дітей взагалі, разом з тим, 22% чоловіків і 11% жінок не визначились, чи хочуть вони мати дітей і скільки.

Для жінок більш пріоритетними, ніж для чоловіків, є цілі, пов'язані з дітьми (дані цілі назвали 61% жінок проти 36% чоловіків) та здоров'ям (23% проти 16%). Натомість для чоловіків більш пріоритетними є цілі, пов'язані з роботою (цей пріоритет вказали 48% чоловіків проти 41% жінок), зароблянням грошей (40% проти 32%), свободою і незалежністю у рішеннях і вчинках (22% проти 14%), високим соціальним статусом, кар'єрою, владою (14% проти 10%).

Водночас, опитування не підтверджує стереотипне уявлення про те, що пошук близької людини і одруження є більш пріоритетним для жінок – 21% чоловіків та 21% жінок назвали даний пріоритет. Також не підтверджується стереотип, що жінки більшою мірою прагнуть офіційно зареєструвати шлюб: з тих, хто живе у цивільному шлюбі (11% всіх молодих людей), кожен п'ятий чоловік і стільки ж жінок стверджують, що саме вони особисто не бажають реєструвати шлюб і приблизно стільки ж – що цього не бажає партнер (-ка). Втім, 58% тих, хто живе у цивільному шлюбі, планують зареєструвати шлюб у майбутньому (63% чоловіків і 52% жінок).

Соціальні та економічні потреби

Фінансові потреби

Оцінюючи свої фінансові потреби, 9% молодих людей зазначили, що їм не вистачає навіть на продукти харчування. Для порівняння, за даними регулярного Омнібусу за жовтень 2015 року (щомісячна вибірка – 1000 респондентів, репрезентативна населенню України без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій), що проводиться GfK Ukraine методом особистого інтерв'ю вдома у респондента, частка населення України, що змушена економити на харчуванні, становить 17%.

37% молодих людей зазначили, що їм вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей, 42% - що у цілому на життя їм вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких, як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі. Лише 8% сказали, що живуть забезпечено і труднощі викликають тільки такі покупки, як квартира чи автомобіль.

Загалом лише 1% молоді вже досягли бажаного фінансового становища в Україні. Частка молодих людей, хто вірить, що зможе досягнути бажаного фінансового становища в Україні, становить 43%. Майже стільки ж не вірять у таку можливість – 38%, решта не змогли відповісти на запитання. Серед чоловіків більше оптимістів (46% тих, хто вірить, що зможе або скоріше зможе досягти бажаного фінансового становища), ніж серед жінок (41% відповідно).

Потреба в житлі

Досить гостро стоїть проблема забезпеченості молоді житлом – у віковій групі 30-34 років лише половина респондентів мають власне помешкання, 33% живуть у батьків або родичів, решта винаймають квартиру/кімнату або проживають у гуртожитку.

Загалом лише 15% молодих людей з числа тих, хто не має власної окремої квартири/будинку, гадають, що впродовж найближчих п'яти років матимуть можливість отримати власне житло.

97% молоді не користувались і не користуються послугами Фонду молодіжного житлового кредитування – переважно через те, що не знають про діяльність Фонду або не вірять в ефективність його роботи.

З тих, кому доводилось користуватися або хто користується послугами Фонду житлового фонду, 44% задоволені послугами, 3% незадоволені, решта не змогли оцінити рівень своєї задоволеності (можливо, тому що стоять у черзі).

Потреба в освіті

67% представників української молоді цілком або скоріше задоволені своєю освітою, тоді як незадоволених – 14% (решта обрали нейтральну оцінку або не змогли відповісти). Серед респондентів, які закінчили навчання, ті, що отримали вищу освіту, значно більш задоволені рівнем своєї освіти, ніж ті, що не отримали – 83% проти 56% задоволених і 11% проти 28% незадоволених.

Разом з тим, обираючи майбутню спеціальність, лише 49% молодих людей орієнтувалися або орієнтуються на спеціальності, які відповідають інтересам, захопленням, здібностям (ще 30% орієнтувалися/орієнтуються на спеціальності, які забезпечать гідний заробіток, 16% - на пораду батьків або інших родичів, 15% - на престижну спеціальність, 11% - на те, що освіту за даною спеціальністю можна отримати безкоштовно тощо). Відтак не дивно, що з числа працюючих представників української молоді тільки 51% працює за фахом і тільки 35% назвали цікавість роботи та її відповідність здібностям серед трьох найважливіших аспектів роботи (найважливішими аспектами виявились оплата праці (84%) та зручний графік роботи (37%)).

Потреба в працевлаштуванні

9% молодих людей активно шукають роботу (між чоловіками і жінками немає статистично значущої різниці у даному показнику).

Для порівняння за даними Державної служби статистики України за січень-червень 2015 року рівень безробіття серед населення у віці 15-70 років становив 9,2%.

Основними причинами безробіття є звільнення з попереднього місця роботи внаслідок скорочення штату або закриття підприємства (29%) або те, що молоді люди недавно закінчили навчання (20%), ще для 13% причиною тимчасового безробіття стало те, що вони були у декретній відпустці.

Близько половини безробітних молодих людей (51%), під час пошуків роботи не зверталися за послугами установ, агентств, організацій, що надають допомогу в працевлаштуванні. 39% звертались до Державної служби (центру) зайнятості, 9% - в недержавні кадрові агентства, 4% - в молодіжні центри праці, 2% - в відділи працевлаштування в навчальних закладах (щодо останніх, то лише 6% опитаних, що навчаються в вищих навчальних закладах, зазначили існування центру працевлаштування при навчальному закладі).

Серед труднощів, які найчастіше виникають для тих, хто активно шукає роботу – пропозиції з низькою заробітною платнею (63%) і повна відсутність вакансій (40%). Прикметно, що 50% безробітної молоді навіть не мають резюме для надсилання роботодавцям.

Станом на момент опитування 78% з тих, хто активно шукає роботу, не перебувають на обліку у державному центрі зайнятості. Серед основних причин, які респонденти найчастіше назвали, пояснюючи, чому вони не перебувають на обліку в центрі зайнятості: не звертались, бо не вірять, що центри зайнятості можуть їм допомогти (35%), не мали потреби звертатись (32%), звертались, але центр не допоміг працевлаштуватися (21%).

Потреби в дозвіллі

Відповідаючи на питання, якими видами дозвілля хотіли б займатися частіше, але на це не вистачає коштів, більшість опитаних (62%) зазначили подорожі закордон. На другому місці подорожі Україною – про них згадали 50% опитаних. На третьому можливість частіше ходити на концерти або шоу – про це згадали 35% опитаних. Загалом лише 18% молоді зазначили, що їм вистачає коштів на всі бажані види дозвілля.

Також серед причин, які заважають українській молоді займатися спортом або різними видами рухової активності, 30% респондентів зауважили дефіцит власних коштів для відвідування спортивних клубів, фітнес-центрів та на придбання необхідного одягу, інвентарю.

Потреби в медичних послугах

Більшість молодих людей задоволені послугами медичних закладів, при цьому, задоволеність послугами приватних медичних закладів є вищою, ніж задоволеність послугами державних/комунальних закладів. Одним з факторів незадоволення останніми є хабарництво – 14% тих, хто звертався до державних/комунальних закладів впродовж останніх 12 місяців, відзначили, що в них вимагали хабар.

З тих респондентів, хто за останні 12 місяців звертався до приватних медичних закладів з метою профілактичного обстеження задоволені досвідом останнього звернення 70%, не задоволені 8%, для державних/комунальних закладів ці показники становлять 49% і 20% (решта обрали нейтральну оцінку або не змогли визначитись з відповіддю). З тих, хто звертався до приватних закладів за консультацією лікаря, задоволені 76%, не задоволені 6%, для державних/комунальних закладів ці показники становлять 51% і 18%. З тих, хто звертався в державний/комунальний пологовий будинок, задоволені 58% і не задоволені 17% (тих, хто звертався в приватний пологовий будинок, недостатньо для надійного аналізу).

Разом з тим існує гостра проблема нестачі коштів на ліки або лікування - 34% зазначили, що впродовж останніх 12 місяців їм не вистачало грошей на власне лікування або лікування чоловіка/дружини/дитини.

Дотримання здорового способу життя

Для того, щоб бути здоровими, 46% респондентів ходять пішки, ще 44% не мають шкідливих звичок, а 42% намагаються правильно харчуватися. Спорт, фітнесом та йогою для того, щоб бути здоровими займаються 24% респондентів, регулярно роблять зарядку та займаються фізичними вправами 19%, а 15% задля цього займаються бігом. 11% для того, щоб бути здоровими, проходять профілактичні обстеження у лікарні/поліклініці.

Прикметно, що 26% опитаних зазначили, що жодного разу впродовж останніх 12 місяців (!) спортом/руховою активністю у вільний час не займалися. Із числа тих, хто бодай раз займався якимось із видів спорту або рухової активності за останній рік, 45% опитаних надають перевагу фітнесу та фізичним вправам, 30% – бігу, 25% грали у футбол, 23% займалися плаванням, а 21% надають перевагу велосипедному спорту. Менш популярні серед української молоді волейбол (11%), йогою і баскетбол (по 6%).

Серед причин, які заважають українській молоді займатися спортом або різними видами рухової активності, найчастіше респонденти називають брак часу – 40%. Як зазначалося вище, 30% респондентів зауважили дефіцит власних коштів для відвідування спортивних клубів, фітнес-центрів та на придбання необхідного одягу, інвентарю. 14% опитаних нарікають на невміння організувати себе та свої заняття спортом під час дозвілля, брак сили волі, а 26% сказали, що їм нічого не заважає.

27% молодих людей є курцями (37% чоловіків і 17% жінок) - для порівняння, за даними регулярного Омнібусу GfK Ukraine репрезентативного для населення України віком 15-59 років за 2014 рік (вибірка 12000 осіб), курців в Україні 35%. Ще 54% молодих людей не курять і не курили раніше, а 19% курили раніше, але кинули. З числа тих, хто курить, 53% респондентів хотіли б кинути, але їм не вистачає сили волі, 9% хотіли б кинути, але їм не вистачає коштів на відповідні засоби, а ще 5% хотіли б, але не можуть кинути курити через інші бар'єри. 29% не хотіли б кинути курити.

27% молодих людей (40% чоловіків і 14% жінок) протягом останнього тижня вживали алкогольні напої – найчастіше пиво. 3% молодих людей (5% чоловіків і 1% жінок) вживали алкогольні напої щодня.

Загалом 89% молоді ніколи не пробували наркотиків, 9% вказали, що пробували, але зараз не вживають (14% чоловіків і 4% жінок).

Залученість до суспільного життя

54% молодих людей брали участь щонайменше в одній з громадських ініціатив за останні 12 місяців (йшлося як про безпосередню участь, так і про фінансову підтримку) – значущої різниці між чоловіками і жінками не спостерігається. Найчастіше молодь брала участь в ініціативах, спрямованих на підтримку армії (36%), на розвиток інфраструктури в місці проживання (19%), на допомогу переселеним особам та/або жертвам воєнних дій (16%), на допомогу дітям та дорослим у кризових ситуаціях (крім переселених осіб – 16% і 15% відповідно), на політичні акції та екологічні акції (14% та 13% відповідно).

88% респондентів зазначили щонайменше одну з громадських ініціатив, в яких вони участі не брали, але були б зацікавлені взяти. Серед ініціатив, в яких потенційно зацікавлені більшість молодих людей – допомога дітям у кризових ситуаціях; дії на захист прав чи інтересів, що безпосередньо стосуються представників молоді чи їхніх родин, друзів (наприклад, проти нелегального будівництва); дії, спрямовані на розвиток інфраструктури в місці проживання; дії, спрямовані на боротьбу з корупцією.

38% опитаних брали участь в діяльності організацій громадянського суспільства впродовж останніх 12 місяців, зокрема, 13% брали участь у діяльності волонтерських ініціатив, 11% – у діяльності благодійних або гуманітарних організацій, 10% у діяльності спортивних організацій або організацій, які пов'язані з проведенням дозвілля. Крім того, 2% опитаних є членами молодіжних громадських організацій, а ще 6% відвідують їхні окремі заходи.

36% молоді займалися волонтерською діяльністю будь-коли в житті, а 22% займалися волонтерством протягом останніх 12 місяців (19% чоловіків і 25% жінок), 14% не займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше займалися. Найпоширеніші сфери волонтерської активності – збір коштів для учасників АТО, участь в прибиранні та впорядкуванні території, допомога нужденним.

64% представників української молоді стежать за політичним життям в Україні (між чоловіками і жінками немає значущої різниці).

Національна та патріотична ідентичність

91% опитаних вважають себе українцями за національністю, 6% вважають себе росіянами, 1% - представником іншої національності, 4% опитаних важко визначитися з цього питання (можна було обрати кілька відповідей на це запитання).

81% опитаних представників української молоді зазначили, що пишаються тим, що вони є громадянами України. Не пишаються українським громадянством 8%, а близько 11% опитаних не змогли відповісти на це запитання.

26% респондентів готові захищати свою країну із зброєю в руках у разі, якщо їх мобілізують або виникне нагальна необхідність (серед чоловіків таких 34%, серед жінок 17%). Ще 3% опитаних вже брали або беруть участь у військових діях.

44% опитаних представників української молоді хочуть жити в Україні і не планують емігрувати. Ще 38%, можливо, хотіли б повчитися або попрацювати закордоном якийсь час, але потім повернулися б до України. 17% молодих людей хотіли б емігрувати з України – 4% планують це зробити найближчим часом, 13% шукають відповідні можливості. Серед тих представників молоді України, хто хоче емігрувати, 58% пояснюють це тим, що в Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах, ще 56% зазначають, що в Україні немає реальної демократії і законності.

Загалом 69% молодих людей вважають, що держава повинна вживати хоча б один тип нижчеперахованих заходів, спрямованих на виховання національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, зокрема:

- Виховувати почуття патріотизму з дитячого садка (44%),
- Створювати національно-патріотичні гуртки, організації, клуби (25%),
- Створювати та демонструвати більшу кількість національно-патріотичних фільмів, розповсюджувати художню літературу національно-патріотичної тематики (22%),
- Сприяти появі більшої кількості тем національно-патріотичної спрямованості в ЗМІ (22%),
- Фінансувати заходи національно-патріотичної спрямованості (20%),
- Розвивати молодіжні громадські організації патріотичного спрямування (18%).

Толерантність

З усіх етнічних, релігійних та інших меншин, більшість молоді виявляють нетолерантність тільки до ромів - по сусідству з ромами не хотіли б жити 54% респондентів. Не хотіли б жити поруч з гомосексуалами – 45%, поруч з хворими на ВІЛ/СНІД – 33%, поруч з мусульманами - 19%, поруч з росіянами – 12%, поруч з іммігрантами, іноземними робітниками – 10%, поруч з євреями – 9%, поруч з переселеними особами – 7%.

Оцінка ефективності державної політики

Молоді люди вважають, що пріоритетними напрямками державної молодіжної політики мають бути сприяння зайнятості та самозайнятості молоді (49% обрали цей напрям як пріоритетний і 10% зазначили, що відповідні заходи реалізуються в їх регіоні), сприяння забезпеченості молоді житлом (46% і 7% відповідно), підтримка талановитої молоді (46% і 19% відповідно), поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя (44% та 17%), підтримка молоді, яка перебуває в складних життєвих обставинах (39% і 7%),

50% молоді взагалі не чули про жодну діяльність, спрямовану на підтримку молодіжних ініціатив та вирішення проблем молоді.

Ті, що зазначили ті чи інші заходи, спрямовані на підтримку молодіжних ініціатив та вирішення проблем молоді в своєму регіоні, оцінювали їх корисність і ефективність. Найбільш корисними та ефективними напрямками молодіжної роботи на рівні регіону виявились спортивні заходи для молоді (65% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх як корисні і ефективні), формування національно-патріотичної свідомості молоді (61%), підтримка талановитої молоді (59%), розвиток молодіжного волонтерства (58%). Натомість, найменш ефективними напрямками такої роботи респонденти вважають сприяння забезпечення молоді житлом (47% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх неефективні) та підтримку молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах (42%).

Рівень обізнаності опитаної молоді про осередки по роботі з молоддю (молодіжні центри, молодіжні клуби, гуртки тощо) дуже низький. Тільки 3% опитаних відвідують такі заклади, ще 15% знають про такі заклади, але не відвідують їх, а 18% респондентів лише чули існування таких закладів. Разом з тим, 26% респондентів відносять до числа пріоритетних напрямів державної молодіжної політики саме розвиток мережі молодіжних центрів та підліткових клубів.

Відповідаючи на питання, які напрями роботи мають реалізовувати осередки по роботі з молоддю, респонденти назвали передусім інформування щодо можливості працевлаштування, організації власного бізнесу – 51%, навчальні програми з набуття різних навичок (комп'ютерна грамотність, іноземна мова тощо) та заняття різними видами спорту – по 49%, роботу творчих гуртків та майстерень – 45%. Лише 4% опитаних сказали, що робота таких закладів не потрібна.

РОЗДІЛ 1. ЦІННОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІ

Визначаючи цілі та пріоритети у своєму житті, респонденти назвали передусім народження та виховання дітей, забезпечення їм освіти – 48%. Другу позицію займають пріоритети, пов'язані з роботою – пошуком та/або досягненням певних результатів у ній – 44%. Заробляння/отримання достатньої кількості грошей на третій позиції – 36%. Така трійка цілей та пріоритетів характерна для старших вікових категорій молоді (25-34 роки), тоді як для респондентів 20-24 років на першому місці стоїть робота або улюблене заняття, а для респондентів 14-19 років – здобуття освіти для себе та робота або улюблене заняття.

З віком знижується пріоритетність пошуку коханого (-ної), а також добрих друзів (що закономірно, адже з віком багато молодих людей досягають даних цілей) і підвищується пріоритетність цілей, пов'язаних з дітьми, зароблянням грошей та здоров'ям.

Рисунок 1.1. Розподіл відповідей на запитання: «Будь ласка, оберіть від однієї до трьох основних цілей чи пріоритетів у Вашому житті станом на даний момент» (Серед усіх респондентів)

	14-19 років	20-24 роки	25-29 років	30-34 роки	ЗАГАЛОМ
Народження/виховання/освіта дітей	23%	42%	57%	64%	48%
Робота/улюблене заняття: пошук роботи, що відповідає потребам, досягнення бажаних результатів	43%	50%	43%	42%	44%
Заробляння достатньої кількості грошей	25%	36%	39%	41%	36%
Пошук коханого (-ної), одруження	25%	25%	20%	14%	21%
Здоров'я (ведення здорового способу життя, подолання певної хвороби тощо)	14%	18%	20%	23%	19%
Свобода і незалежність у своїх рішеннях та вчинках	16%	18%	20%	19%	18%
Здобуття освіти для себе (включно з проходженням навчальних курсів, самоосвітою)	43%	12%	5%	5%	15%
Цікаве дозвілля (подорожі, хобі, спілкування, розваги тощо)	19%	17%	14%	10%	15%
Досягнення високого соціального статусу, кар'єри, влади	13%	12%	13%	12%	12%
Особистий/культурний розвиток	12%	14%	11%	11%	12%
Знаходження добрих, вірних друзів	13%	6%	5%	6%	7%
Покращення зовнішності, підтримання себе в гарній формі	6%	7%	6%	3%	5%
Релігійний або духовний розвиток	3%	4%	4%	6%	4%
Громадська активність: допомога іншим, благодійність, протести проти порушення прав, волонтерська діяльність, популяризація певних позицій, спроби змінити щось у соціальній сфері	5%	4%	6%	3%	4%
Досягнення слави	2%	2%	1%	0%	1%
Інше	1%	0%	1%	0%	1%
Важко сказати	3%	1%	0%	1%	1%
N	502	711	854	785	2852

Для жінок більш пріоритетними, ніж для чоловіків, є цілі, пов'язані з дітьми (дані цілі назвали 61% жінок проти 36% чоловіків) та здоров'ям (23% проти 16%). Натомість для чоловіків більш пріоритетними є цілі, пов'язані з роботою або улюбленим заняттям (цей пріоритет вказали 48% чоловіків проти 41% жінок), зароблянням грошей (40% проти 32%), свободою і незалежністю у рішеннях і вчинках (22% проти 14%), високим соціальним статусом, кар'єрою, владою (14% проти 10%).

Водночас опитування не підтверджує стереотипне уявлення про те, що пошук близької людини і одруження є більш пріоритетним для жінок – 21% чоловіків та 21% жінок назвали даний пріоритет.

Рисунок 1.2. Розподіл відповідей на запитання: «Будь ласка, оберіть від однієї до трьох основних цілей чи пріоритетів у Вашому житті станом на даний момент» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Народження/виховання/освіта дітей	36%	61%	48%
Робота/улюблене заняття: пошук роботи, що відповідає потребам, досягнення бажаних результатів	48%	41%	44%
Заробляння достатньої кількості грошей	40%	32%	36%
Пошук коханого (-ної), одруження	21%	21%	21%
Здоров'я (ведення здорового способу життя, подолання певної хвороби тощо)	16%	23%	19%
Свобода і незалежність у своїх рішеннях та вчинках	22%	14%	18%
Здобуття освіти для себе (включно з проходженням навчальних курсів, самоосвітою)	15%	15%	15%
Цікаве дозвілля (подорожі, хобі, спілкування, розваги тощо)	14%	15%	15%
Досягнення високого соціального статусу, кар'єри, влади	14%	10%	12%
Особистий/культурний розвиток	11%	12%	12%
Знаходження добрих, вірних друзів	8%	7%	7%
Покращення зовнішності, підтримання себе в гарній формі	4%	6%	5%
Релігійний або духовний розвиток	5%	4%	4%
Громадська активність: допомога іншим, благодійність, протести проти порушення прав, волонтерська діяльність, популяризація певних позицій, спроби змінити щось у соціальній сфері	4%	5%	4%
Досягнення слави	1%	1%	1%
Інше	1%	1%	1%
Важко сказати	2%	1%	1%
N	1367	1485	2852

Щодо цілей, яких молоді люди вже досягли в своєму житті, найчастіше згадувались знаходження коханої людини/одруження (32%), цілі, пов'язані з дітьми – 30%, здобуття освіти – 30%, знаходження хороших, вірних друзів – 28%.

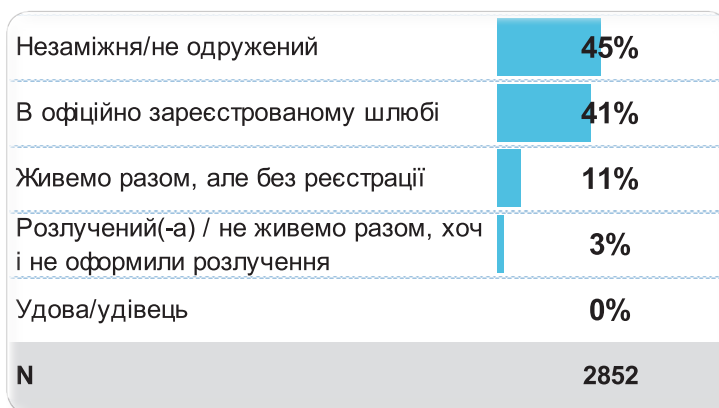
Рисунок 1.3. Розподіл відповідей на запитання:
«А які з цих цілей Ви мали в минулому і вже досягли їх? Будь ласка, не обирайте тих цілей, які Ви ставили перед собою в минулому, але відмовились від них так і не досягнувши»
(Серед усіх респондентів)

Пошук коханого (-ої), одруження	32%
Народження/виховання/освіта дітей	30%
Здобуття освіти для себе (включно з проходженням навчальних курсів, самоосвітою)	30%
Знаходження добрих, вірних друзів	28%
Робота/улюблене заняття: пошук роботи, що відповідає потребам, досягнення бажаних результатів	23%
Свобода і незалежність у своїх рішеннях та вчинках	16%
Особистий/культурний розвиток	15%
Цікаве дозвілля (подорожі, хобі, спілкування, розваги тощо)	14%
Покращення зовнішності, підтримання себе в гарній формі	12%
Здоров'я (ведення здорового способу життя, подолання певної хвороби тощо)	10%
Заробляння достатньої кількості грошей	7%
Громадська активність: допомога іншим, благодійність, протести проти порушення прав, волонтерська діяльність, популяризація певних позицій, спроби змінити щось у соціальній сфері тощо	6%
Релігійний або духовний розвиток	6%
Досягнення високого соціального статусу, кар'єри, влади	4%
Досягнення слави	1%
Інше	0%
Важко сказати	12%
N	2852

РОЗДІЛ 2. СІМЕЙНИЙ СТАН, СТАВЛЕННЯ ДО ШЛЮБУ ТА НАРОДЖЕННЯ ДІТЕЙ

45% з числа опитаних представників української молоді не одружені, 41% перебуває в офіційно зареєстрованому шлюбі, а ще 11% живуть разом без оформлення шлюбу.

Рисунок 2.1. Розподіл відповідей на запитання:
 «Вкажіть Ваш сімейний стан» (Серед усіх респондентів)

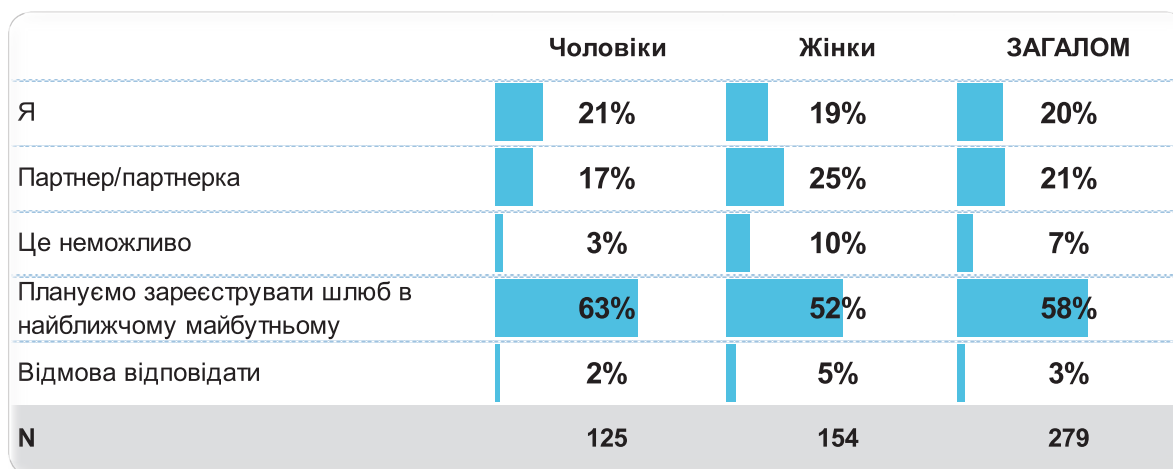

З числа тих, хто живе разом в шлюбі, але без реєстрації, 20% зазначили, що відмова від реєстрації - це їхня ініціатива, а 20% вказали, що не бажає зареєструвати шлюб партнер/партнерка. Ще 7% вказали, що зареєструвати шлюб неможливо (в опитувальнику респонденти переважно пояснювали дану відповідь нестачею грошей).

58% з тих, хто живе разом без реєстрації, планують зареєструвати шлюб в найближчому майбутньому.

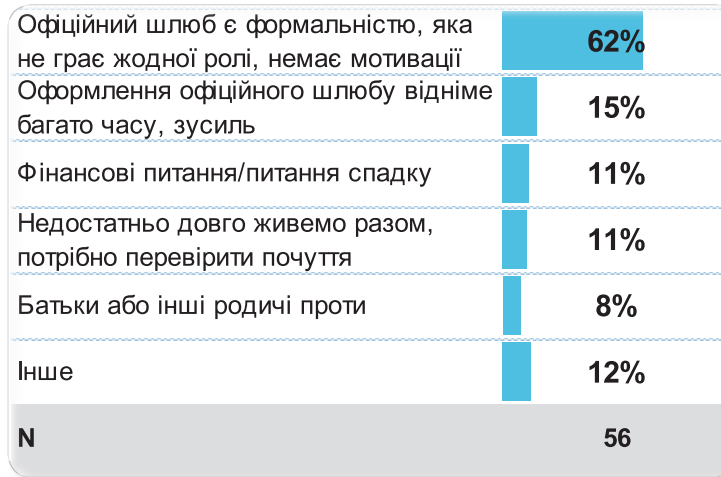
21% чоловіків і 19% жінок стверджують, що вони особисто не бажають реєструвати шлюб, а 17% та 25% - що цього не бажає партнер (в обох випадках різниця не є статистично значущою).

Рисунок 2.2. Розподіл відповідей на запитання:
 «Ви не бажаєте зареєструвати шлюб чи Ваш(-а) партнер(-ка)?»
 (Серед респондентів, які живуть разом, але без реєстрації)

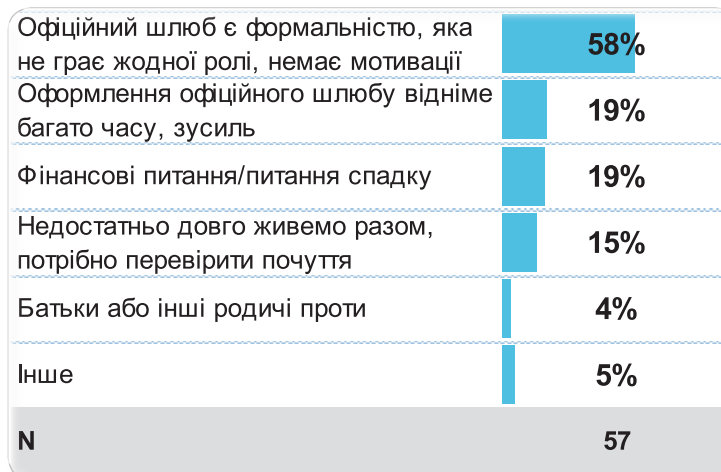
У випадку, коли відмова реєструвати шлюб є ініціативою самого респондента, основною причиною такої позиції є те, що офіційний шлюб є формальністю, яка не грає жодної ролі і, відтак, не впливає на мотивацію.

Рисунок 2.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Чому Ви не бажаєте зареєструвати шлюб?»
(Серед респондентів, які не бажають реєструвати шлюб)

У випадку, коли відмова реєструвати шлюб є ініціативою партнера/партнерки, основною причиною такої позиції також є те, що офіційний шлюб є формальністю, яка не грає жодної ролі і, відтак, не впливає на мотивацію.

Рисунок 2.4. Розподіл відповідей на запитання:
«Чому Ваш(-а) партнер(-ка) не бажає зареєструвати шлюб?»
(Серед респондентів, чий партнерка/партнер не бажають реєструвати шлюб)

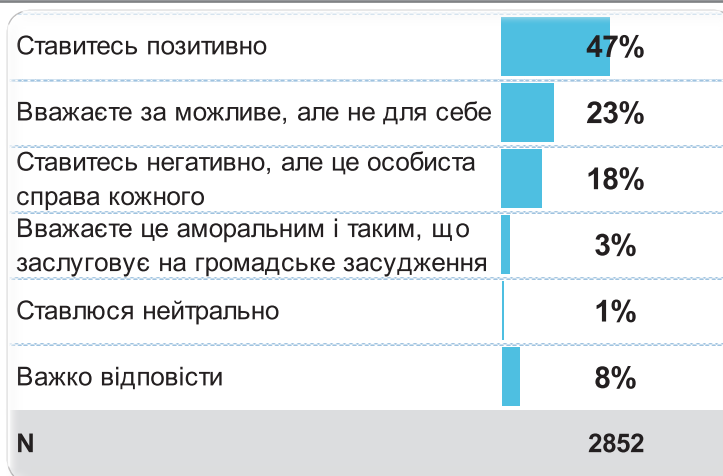

Збільшення кількості «цивільних шлюбів» в останні роки молодь України загалом оцінює позитивно – так вважає 47% опитаних. 21% опитаних ставляться до цього явища негативно.

Рисунок 2.5 Розподіл відповідей на запитання:

«В останні роки серед молоді збільшується кількість “цивільних шлюбів”

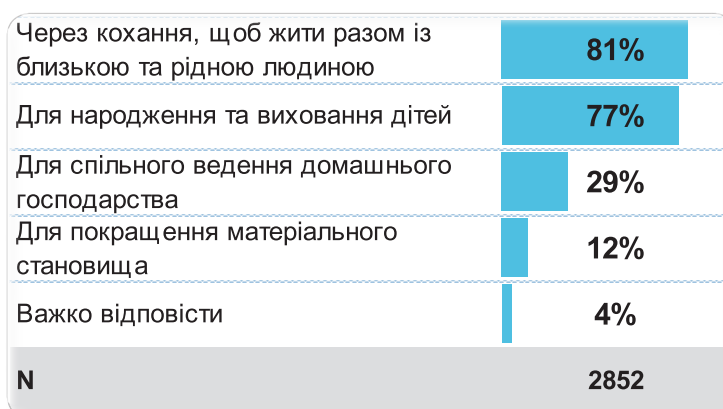
(без офіційної реєстрації). Як Ви ставитесь до цього явища?» (Серед усіх респондентів)

Відповідаючи на питання, з якою метою люди створюють сім'ї, респонденти згадують передусім кохання і бажання жити поруч з близькою і рідною людиною (81%). 77% також зазначали, що сім'ї створюють, щоб народжувати та виховувати дітей.

Рисунок 2.6. Розподіл відповідей на запитання:

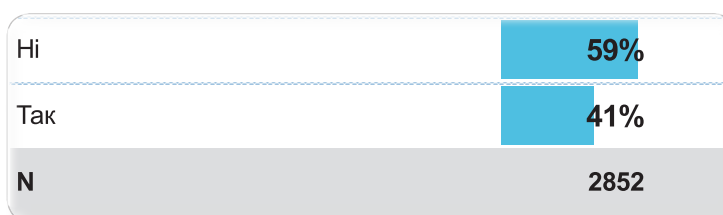
«Для чого, на Вашу думку, люди створюють сім'ю?» (Серед усіх респондентів)

41% респондентів з числа української молоді мають дітей.

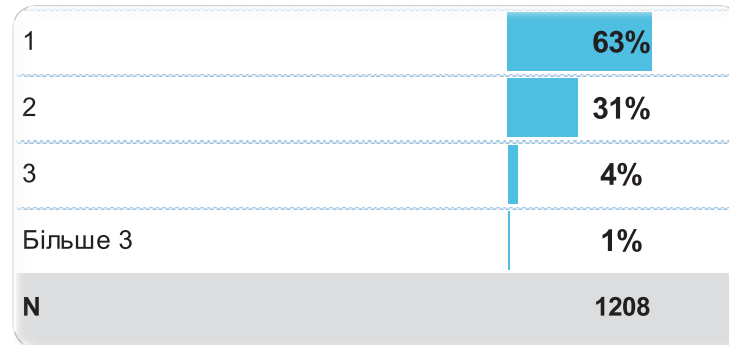
Рисунок 2.7. Розподіл відповідей на запитання: «Чи є у Вас діти?»

(Серед усіх респондентів)

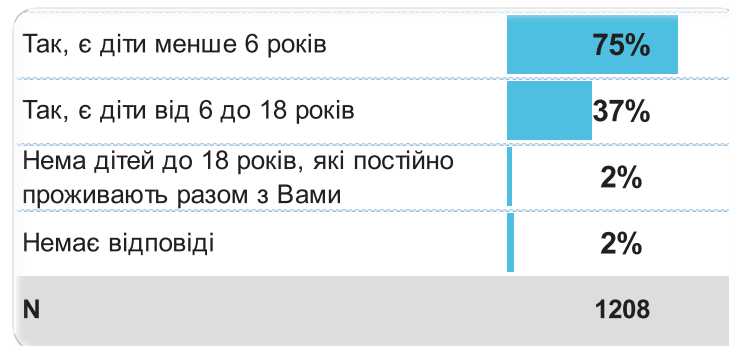
Із тих, хто має дітей, 63% мають одну дитину, 31% має двох дітей, 4% має трьох дітей, а 1% має більше ніж трьох дітей.

Рисунок 2.8. Розподіл відповідей на запитання:
«Вкажіть скільки у Вас дітей?» (Серед респондентів, у яких є діти)

75% опитаних представників української молоді мають дітей віком менше шести років. 37% мають дітей у віці від шести до вісімнадцяти років.

Рисунок 2.9. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи є у Вас діти до 18 років, що проживають разом з Вами?» (Серед респондентів, у яких є діти)

Щодо народження дітей, то 53% опитаних загалом хотіли б мати двох дітей, ще 14% хотіли б мати трьох дітей, 13% - тільки одну дитину і 2% чотирьох дітей. Лише по 1% молодих чоловіків та жінок не хочуть мати дітей взагалі, разом з тим, 22% чоловіків і 11% жінок не визначились, чи хочуть вони дітей і скільки.

Рисунок 2.10. Розподіл відповідей на запитання:
«Скільки дітей Ви хотіли б мати загалом?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Тільки одну дитину	13%	13%	13%
Двох	49%	58%	53%
Трьох	13%	15%	14%
Чотирьох і більше	2%	2%	2%
Не хочу мати дітей	1%	1%	1%
Важко відповісти	22%	11%	16%
N	1367	1485	2852

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЕБИ МОЛОДІ

3.1. ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ МОЛОДІ

У середньому домогосподарства, яких проживають молоді люди, отримують дохід з таких джерел: 38% доходу становлять заробітна платня, гонорари за оплачувану роботу, 26% – дохід інших членів родини, грошова допомога від батьків, інших родичів, що працюють в Україні, 23% – дохід чоловіка/дружини.

Рисунок 3.1.1. Розподіл відповідей на запитання:

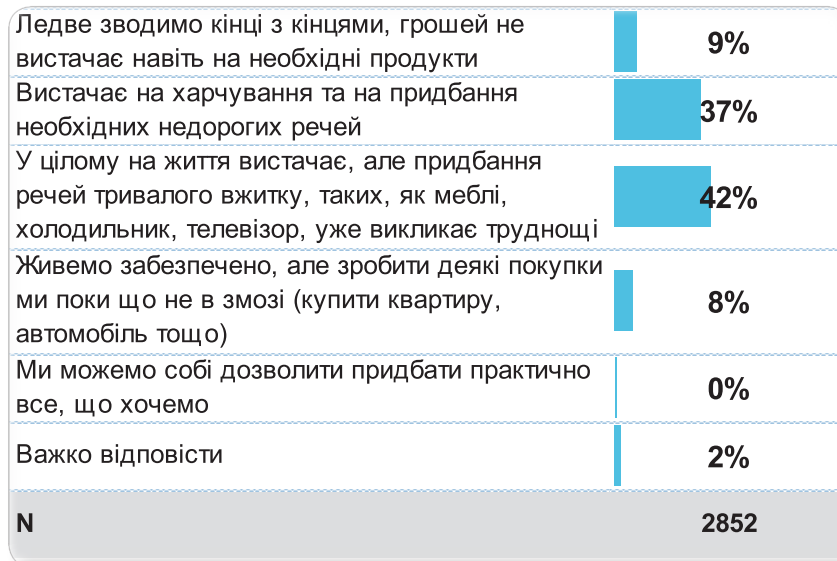
«З яких джерел Ви і ті, хто проживає з Вами та веде спільне господарство, отримуєте дохід – якщо усю суму, отриману за місяць, взяти за 100%?» – середній відсоток (Серед усіх респондентів)

Ваша заробітна платня, гонорари за оплачувану роботу	38%
Дохід інших членів родини, грошова допомога від, батьків, інших родичів, що працюють в Україні	26%
Дохід чоловіка/дружини	23%
Державна допомога (на дитину тощо), пенсія, яку отримуєте ви особисто	4%
Стипендія	2%
Доходи від підприємницької діяльності	2%
Доходи від продажу сільськогосподарської продукції	2%
Грошові перекази від родичів, що працюють поза межами України	1%
Відсотки від депозитів, цінних паперів	1%
Грошова допомога волонтерів, благодійних організацій	0%
N	2852

Відповідаючи на питання про своє фінансове становище, відносна більшість представників української молоді зазначили, що у цілому на життя їм вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких, як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі. Так сказали 42% опитаних. Разом з тим, кількість тих, кому вистачає лише на харчування та на придбання необхідних недорогих речей становить 37%, а кількість тих, кому не вистачає навіть на продукти – 9%.

Для порівняння за даними регулярного Омнібусу за жовтень 2015 року (щомісячна вибірка – 1000 респондентів, репрезентативна населенню України без урахування тимчасово окупованих та непідконтрольних територій), що проводиться GfK Ukraine методом особистого інтерв'ю вдома у респондента, частка населення України, що змушена економити на харчуванні, становить 17%.

Рисунок 3.1.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Що Ви можете сказати про фінансове становище Вашої сім'ї або Вас особисто, якщо Ви мешкаєте окремо?» (Серед усіх респондентів)

Лише 1% молоді вже досягли бажаного фінансового становища в Україні. Часткамолодих людей, хто вірить, що зможе досягнути бажаного фінансового становища в Україні, становить 15%, тих, хто думає, що скоріше за все досягне – 28%. Майже стільки ж не вірять у таку можливість (11% гадають, що точно не досягнуть бажаного фінансового становища в Україні, а 27% - що скоріше всього не досягнуть). Серед чоловіків більше оптимістів (46% тих, хто вірить, що зможе або скоріше зможе досягти бажаного фінансового становища), ніж серед жінок (41% відповідно).

Рисунок 3.1.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Як Ви вважаєте, чи зможете досягнути бажаного фінансового становища в Україні?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Вже досяг/-ла	1%	1%	1%
Зможу	18%	12%	15%
Скоріше за все зможу	28%	29%	28%
Скоріше за все не зможу	27%	27%	27%
Не зможу	13%	10%	11%
Не знаю	14%	21%	17%
N	1367	1485	2852

3.2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ

Загалом близько половини (45%) представників української молоді живе у батьків, 32% респондентів мають власну окрему квартиру (будинок), а 12% винаймають квартиру. У віці 30-34 років лише половина респондентів мають власне помешкання.

Рисунок 3.2.1. Розподіл відповідей на запитання:
 «Де Ви мешкає зараз?» (Серед усіх респондентів у віці старше 18 років)

	18-24 років	25-29 років	30-34 років	ЗАГАЛОМ
У батьків	60%	43%	30%	45%
У мене власна окрема квартира (будинок)	14%	36%	51%	32%
Винаймаю квартиру	11%	13%	13%	12%
У гуртожитку	6%	3%	2%	4%
У родичів	3%	3%	3%	3%
Винаймаю кімнату	4%	2%	1%	2%
Інше	1%	1%	0%	1%
Важко відповісти	0%	0%	0%	0%
N	947	854	785	2586

67% респондентів з числа тих, хто не має власної окремої квартири/будинку, гадають, що й впродовж найближчих п'яти років не матимуть можливості мати власне житло.

Рисунок 3.2.2. Розподіл відповідей на запитання:
 «Чи є у Вас можливість у найближчі 5 років мати власне житло?»
 (Серед тих респондентів, що не мають власного помешкання)

Немає можливості	67%
Так, є можливість	15%
Важко відповісти	17%
N	1913

97% молоді не користувались і не користуються послугами Фонду молодіжного житлового кредитування.

Рисунок 3.2.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи користувались/користуєтесь Ви послугами Фонду молодіжного житлового кредитування?»
(Серед усіх респондентів)

Ні	97%
Так	2%
Важко відповісти	1%
N	2852

З тих, кому доводилось користуватися або хто користується послугами Фонду житлового фонду, 44% повністю або скоріше задоволені послугами, зовсім не задоволених – 3%, решта не змогли оцінити свою задоволеність (можливо, тому що стоять у черзі).

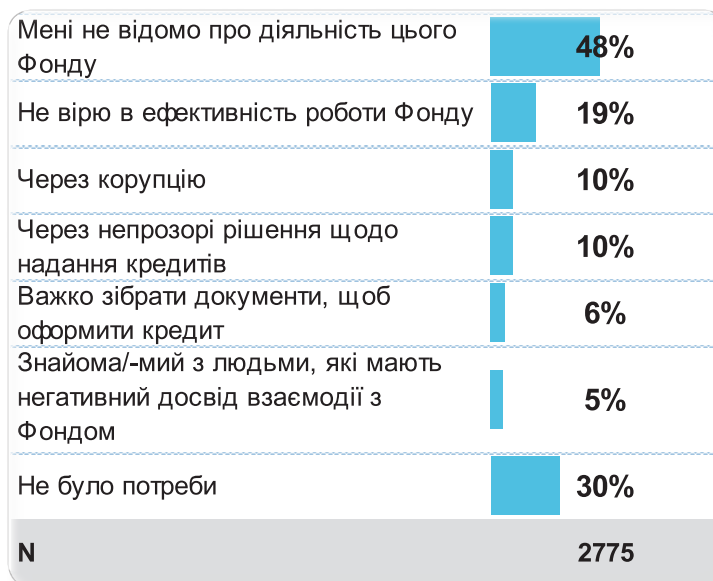
Рисунок 3.2.4. Розподіл відповідей на запитання:
«Як Ви оцінюєте свій досвід взаємодії з Фондом молодіжного житлового кредитування?»
(Серед респондентів, які користувались/користуються послугами Фонду)

Повністю задоволений/-а	17%
Скоріше задоволений/-а	27%
Частково так, частково ні	0%
Скоріше незадоволений/-а	0%
Зовсім незадоволений/-а	3%
Важко відповісти	53%
N	77

Основною причиною, через яку представники української молоді не користувались і не користуються послугами Фонду молодіжного житлового кредитування, є те, що українській молоді невідомо про діяльність цього Фонду. На це вказали 48% опитаних.

Рисунок 3.2.5. Розподіл відповідей на запитання:

«Ви не зверталися до Фонду молодіжного житлового кредитування через те, що...?»
 (Серед респондентів, які не користувалися і не користуються послугами Фонду)

3.3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ

49% з числа української молоді мають повну вищу освіту (вуз III-IV рівнів акредитації) або отримають її після закінчення навчання у своєму навчальному закладі. Серед чоловіків таких 43%, серед жінок 56%.

Рисунок 3.3.1. Розподіл відповідей на запитання:

«Вкажіть Вашу освіту (якщо Ви в процесі отримання якогось рівня освіти, вкажіть рівень, який Ви отримуєте після закінчення навчання у Вашому закладі)?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Початкова / Неповна середня	6%	4%	5%
Повна середня	13%	13%	13%
Професійно-технічна (училище тощо)	21%	12%	17%
Базова вища освіта (технікум, вуз I-II рівнів акредитації)	14%	14%	14%
Повна вища освіта (вуз III-IV рівнів акредитації)	43%	56%	49%
Учений ступінь	2%	1%	2%
Важко відповісти	0%	1%	0%
N	1367	1485	2852

67% представників української молоді цілком або скоріше задоволені своєю освітою, тоді як незадоволених - 14%. Серед респондентів, які закінчили навчання, ті, що отримали вищу освіту, значно більш задоволені рівнем своєї освіти, ніж ті, що не отримали – 83% проти 56%.

*Рисунок 3.3.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти (якщо Ви в процесі отримання якогось рівня освіти,
вказіть задоволеність рівнем, який Ви встигли отримати)?» (Серед усіх респондентів)*

	Навчаються у школі або іншому середньому навчальному закладі	Закінчили навчання, не мають вищої освіти	Навчаються у вищому навчальному закладі	Закінчили навчання, мають вищу освіту	ЗАГАЛОМ
Так, цілком задоволений	28%	30%	35%	47%	40%
Скоріше, так, ніж ні	29%	26%	33%	26%	27%
Частково так, частково ні	17%	18%	15%	15%	16%
Скоріше, ні, ніж так	9%	11%	7%	8%	9%
Ні, не задоволений	11%	7%	4%	3%	5%
Важко відповісти	6%	7%	6%	1%	4%
N	264	695	284	1596	2852

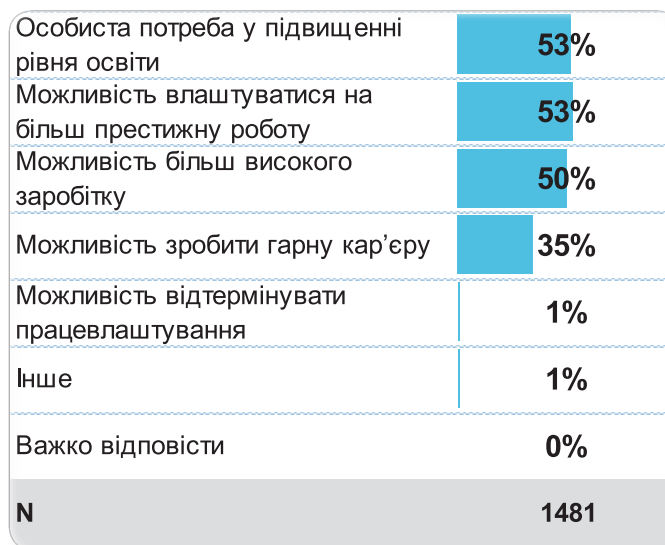
Більше ніж половина опитаних представників молоді (53%) хотіла б мати більш високий рівень освітньої підготовки. Закономірно, що найбільше таких серед тих, хто навчається в середніх навчальних закладах – 71%.

*Рисунок 3.3.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи хотіли б Ви мати більш високий рівень освітньої підготовки?» (Серед усіх респондентів)*

	Навчаються у школі або іншому середньому навчальному закладі	Закінчили навчання, не мають вищої освіти	Навчаються у вищому навчальному закладі	Закінчили навчання, мають вищу освіту	ЗАГАЛОМ
Ні, не хотів (-ла) б	12%	42%	19%	30%	30%
Так, хотів (-ла) б	71%	38%	60%	55%	53%
Важко відповісти	17%	20%	22%	15%	17%
N	264	695	284	1596	2852

Серед основних мотивів прагнення до підвищення освіти: особиста потреба у підвищенні рівня освіти – 53%, можливість влаштуватися на більш престижну роботу – 53%, можливість більш високого заробітку – 50%.

Рисунок 3.3.4. Розподіл відповідей на запитання:
 «Які мотиви Вашого прагнення до підвищення рівня освіти?»
 (Серед респондентів, які хотіли б підвищити рівень освіти)

Натомість більшість тих, хто не хотів би підвищити рівень освіти, вважають, що отриманої освіти достатньо/не мають бажання продовжувати навчання. На це вказало 60%. Разом з тим, кожен четвертий з них не має часу на навчання, бо треба заробляти гроші.

Рисунок 3.3.5. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви не плануєте продовжувати навчання?»
 (Серед респондентів, які не хотіли б підвищити рівень освіти)

Обираючи свою спеціальність, лише половина представників української молоді орієнтувалися/орієнтуються на спеціальності, які відповідають інтересам, захопленням, здібностям. 30% орієнтувалися/орієнтуються на спеціальності, які забезпечать гідний заробіток.

*Рисунок 3.3.6. Розподіл відповідей на запитання:
«Яким чином Ви плануєте вибрати свою спеціальність
/ Яким чином Ви вибрали свою останню спеціальність?»
(Серед усіх респондентів)*

Спеціальність відповідає інтересам, захопленням, здібностям	49%
Спеціальність забезпечить гідний заробіток	30%
За порадою батьків, родичів	16%
Престижна спеціальність	15%
Освіту за цією спеціальністю можна отримати безкоштовно	11%
За порадою інших людей, крім батьків і родичів	5%
За результатами безкоштовного профорієнтаційного тесту, який є у вільному доступі	4%
Вибирали/плануюте вибрати спеціальність, на яку нижчий конкурс	4%
За результатами платного профорієнтаційного тесту авторитетної мережі	2%
За порадою професійного консультанта/шкільного психолога	2%
Спеціальність не потрібна, достатньо шкільної освіти	2%
Інше	1%
Важко відповісти	9%
N	2852

Основні орієнтири при виборі навчального закладу (для тих, хто зазначив рівень освіти вищий, ніж повна середня освіта): високий рівень викладання – на це вказали 25% респондентів, зручне розташування/недалеко їздити від дому – 24%, можливість отримати освіту безкоштовно – 21%.

Рисунок 3.3.7. Розподіл відповідей на запитання:
 «Яким чином Ви плануєте вибрати свою спеціальність /
 Яким чином Ви вибирали свою останню спеціальність?»
 (Серед респондентів, які зазначили рівень освіти вищий, ніж повна середня освіта)

У цьому навчальному закладі високий рівень викладання спеціальності, яка мене цікавить	25%
Зручне розташування\недалеко їздити від дому	24%
У навчальному закладі можна отримати освіту безкоштовно	21%
Престижний навчальний заклад	16%
Орієнтувалися на рейтинги навчальних закладів	16%
За порадою батьків, родичів	13%
За порадою інших людей, крім батьків і родичів	8%
У місті, де розташований навчальний заклад, є друзі\родичі	8%
У цьому навчальному закладі відомі\талановиті викладачі	7%
Є знайомі\друзі\родичі в цьому навчальному закладі	7%
Вибирали\плануєте вибрати навчальний заклад з невисокими прохідними балами	4%
Інше	2%
Важко сказати	9%
N	2337

Розповідаючи підвищення та розвиток особистісних або професійних навичок, яким займалися самостійно протягом останніх 5 років, 40% згадали про самовдосконалення особистості, особистий розвиток, ще 31% назвали користування комп'ютером, а 23% згадали про самовдосконалення у сфері професійних інтересів.

Щодо відповідних планів на наступний рік, то знову ж таки найчастіше респонденти планують займатися самовдосконаленням особистості, особистим розвитком – 27%, займатися англійською – 27% та самовдосконалюватися у сфері професійних інтересів – 20%.

Рисунок 3.3.8. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи займались ви самостійним підвищенням та розвитком особистісних
або професійних навичок протягом останніх 5-ти років? /
Чому з наведеного Ви плануєте навчатися найближчого року?»
(Серед усіх респондентів)

	Чи підвищували особистісні або професійні навички протягом останніх 5-ти років	Чи планують підвищити особистісні або професійні навички найближчого року
Самовдосконалення особистості (особистий розвиток)	40%	27%
Користування комп'ютером (загальні навички)	31%	7%
Самовдосконалення у сфері професійних інтересів	23%	20%
Навички користування спеціальним програмним забезпеченням ПК	22%	11%
Підвищення комп'ютерної грамотності	21%	12%
Знання англійської	20%	27%
Навчання трудовим навичкам, професійна підготовка, проходження тренінгів в межах роботи	19%	14%
Вміння керувати автотранспортом	15%	17%
Знання іншим іноземних мов, окрім англійської	7%	11%
Організація/розвиток власного бізнесу	6%	11%
Інше	0%	0%
Нічого не проходили/не планує	21%	24%
Важко відповісти	4%	6%
N	2852	2852

Відповідаючи на питання про те, в якому форматі респонденти підвищили/планують підвищувати особистісні або професійні навички, більшість опитаних в обох випадках зазначили самостійне вивчення питань, які їх цікавлять.

Рисунок 3.3.9. Розподіл відповідей на запитання:

«В якому форматі Ви підвищили особистісні або професійні навички? /

В якому форматі Ви плануєте підвищити особистісні або професійні навички?»

(Серед тих респондентів, які підвищували або планують підвищити особистісні або професійні навички)

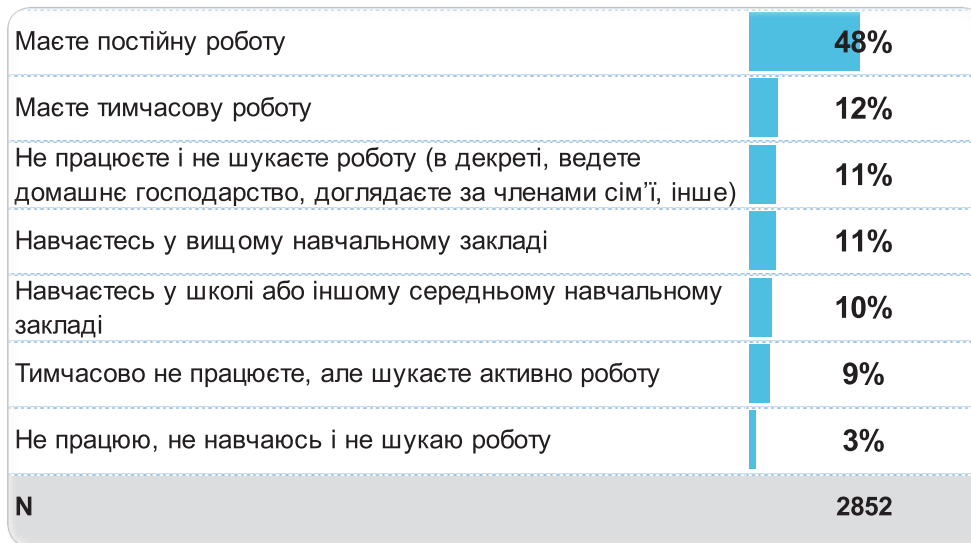
	Ті, хто навчався протягом останніх 5-ти років	Ті, хто планує навчатися найближчого року
Самостійно вивчаю питання, які мене цікавлять	62%	56%
Інтернет-курси/навчальні програми	27%	31%
Програми в закладах формальної освіти (вищі навчальні заклади, коледжі тощо)	22%	18%
Тематичні курси /навчальні програми, організовані громадськими організаціями	12%	16%
Тематичні курси/навчальні програми, організовані державними закладами з роботи з молоддю (молодіжний центр, центр зайнятості тощо)	10%	11%
Інше	0%	1%
Важко відповісти	9%	8%
N	2205	2106

3.4. РІВЕНЬ ПРАЦЕВЛАШТОВАНOSTI МОЛОДІ

Відповідаючи на питання про працевлаштованість 48% респондентів з числа молоді України відповіли, що мають постійну роботу. Ще 12% мають тимчасову роботу, а 21% навчаються. 9% не працюють, але активно шукають роботу. Між чоловіками і жінками немає статистично значущої різниці у даному показнику.

Для порівняння за даними Державної служби статистики України за січень-червень 2015 року рівень безробіття серед населення у віці 15-70 років становив 9,2%.

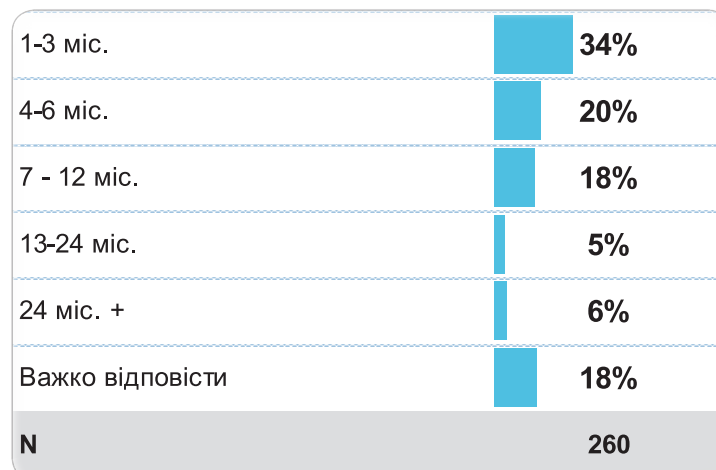
Рисунок 3.4.1. Розподіл відповідей на запитання: «Скажіть, будь ласка, чи працюєте Ви зараз?» (Серед усіх респондентів)

3.4.1. ХАРАКТЕРИСТИКИ БЕЗРОБІТНОЇ МОЛОДІ

З числа тих, хто тимчасово не працює, але активно шукають роботу, 34% шукають роботу впродовж 1-3 місяців, ще 20% впродовж періоду від 4 до 6 місяців, а 6% шукають роботу впродовж двох років і довше.

Рисунок 3.4.1.1. Розподіл відповідей на запитання: «Скільки місяців Ви не працюєте?» (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)

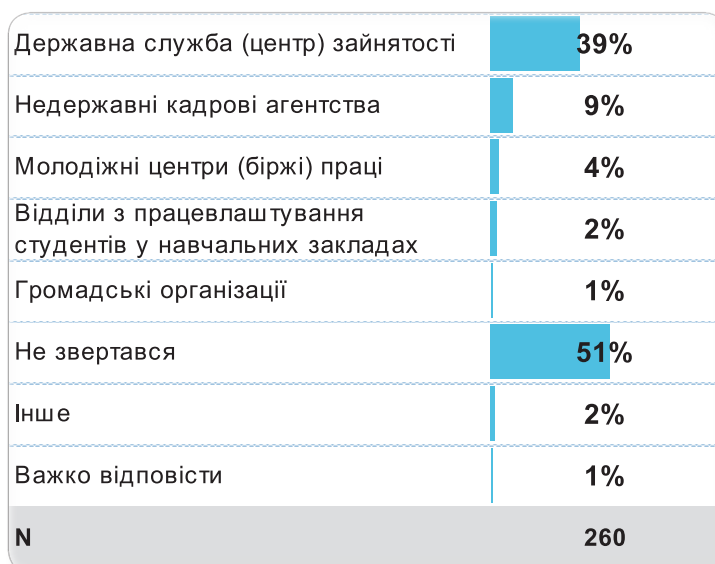
Основними причиною безробіття є звільнення з попереднього місця роботи внаслідок скорочення штату або закриття підприємства (29%) або те, що молоді люди недавно закінчили навчання – на це вказали 20% опитаних. Ще для 13% причиною тимчасового безробіття стало те, що вони були у декретній відпустці.

Рисунок 3.4.1.2. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви зараз не працюєте?» (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)

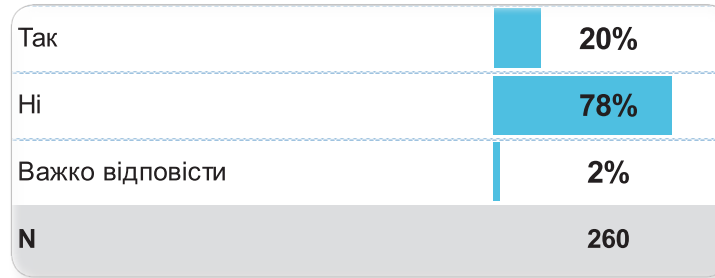
Близько половини опитаних (51%) під час пошуків роботи не зверталися за послугами установ, агентств, організацій, що надають допомогу в працевлаштуванні. 39% звертались до Державної служби (центру) зайнятості. До відділів працевлаштування при навчальних закладах зверталися 2% (слід зазначити, що лише 6% з тих, хто навчається в вищих навчальних закладах, чули про існування центру праці при своєму навчальному закладі).

Рисунок 3.4.1.3. Розподіл відповідей на запитання: «Чи доводилося Вам коли-небудь під час пошуків роботи користуватися послугами установ, агентств, організацій, що надають допомогу в працевлаштуванні?» (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)

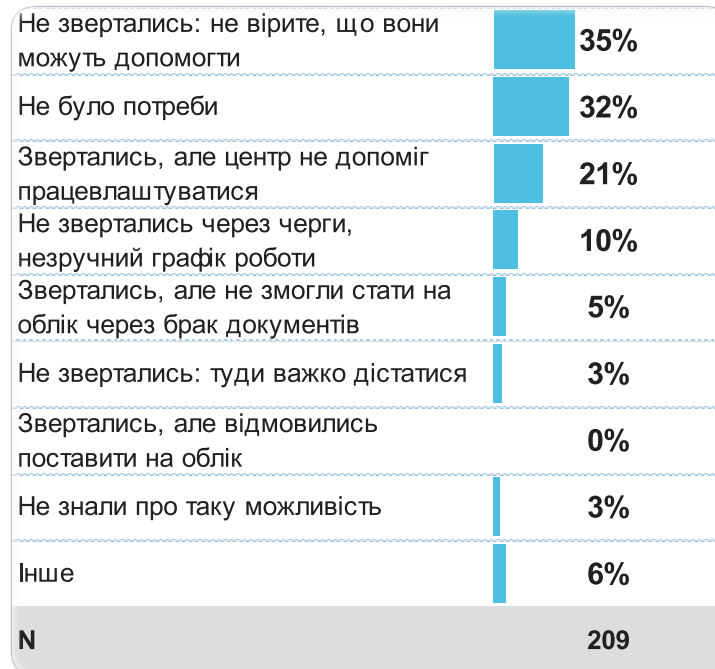
Станом на момент опитування 78% з тих, хто активно шукає роботу, не перебувають на обліку у державному центрі зайнятості.

*Рисунок 3.4.1.4. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи перебуваєте Ви зараз на обліку в державному центрі зайнятості?»
(Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)*

Серед основних причин, які респонденти назвали, пояснюючи чому вони не перебувають на обліку в Центрі зайнятості наступні: не звертались, бо не вірять, що центри зайнятості можуть їм допомогти 35% опитаних, не мали такої потреби 32%, звертались, але центр не допоміг працевлаштуватися – 21%.

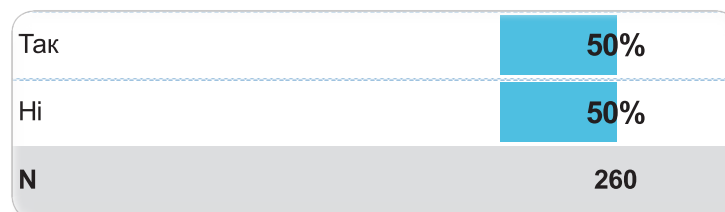
*Рисунок 3.4.1.5. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи перебуваєте Ви зараз на обліку в державному центрі зайнятості?»
(Серед респондентів, які не перебувають на обліку)*

Серед безробітної молоді кількість тих, хто має і хто не має сформульованого резюме для надсилання роботодавцям, розподілилась порівну 50%/50%.

Рисунок 3.4.1.6. Розподіл відповідей на запитання:

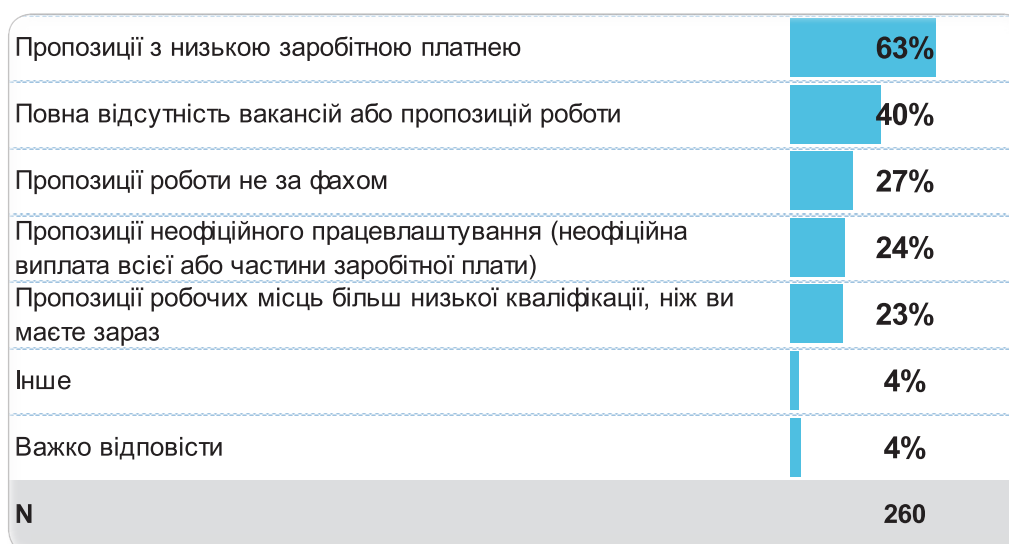
«Чи є у Вас сформульоване резюме, яке Ви надсилаєте роботодавцям?»
 (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)

Серед труднощів, які найчастіше виникають для тих, хто активно шукає роботу – пропозиції з низькою заробітною платнею. На це вказали 63% опитаних. Ще 40% вказали на повну відсутність вакансій.

Рисунок 3.4.1.7. Розподіл відповідей на запитання:

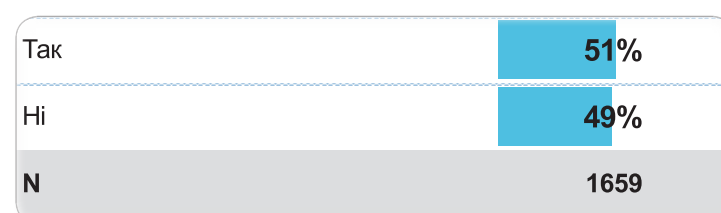
«З якими труднощами Ви стикаєтесь під час пошуку роботи?»
 (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу)

3.4.2. ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАЦЮЮЧОЇ МОЛОДІ

З числа працюючих представників української молоді 51% працює за фахом.

Рисунок 3.4.2.1. Розподіл відповідей на запитання: «Чи працюєте Ви за фахом?»
 (Серед респондентів, які мають постійну або тимчасову роботу)

Серед причин роботи не за фахом респонденти найчастіше згадували відсутність вакансій – загалом 49%. Серед респондентів з професійно-технічною освітою (училище) таких найбільше – 59%.

*Рисунок 3.4.2.2. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви працюєте не за фахом?»
(Серед респондентів, які мають постійну або тимчасову роботу)*

	Повна середня освіта	Професійно-технічна (училище тощо)	Базова вища освіта (технікум, вуз I-II рівнів акредитації)	Повна вища освіта (вуз III-IV рівнів акредитації)	ЗАГАЛОМ
Відсутність вакансій	43%	59%	49%	47%	49%
Не задовольняє в матеріальному плані робота за фахом	17%	26%	38%	40%	34%
Не задовольняють умови роботи за фахом	9%	8%	13%	18%	14%
Просто не подобається робота за фахом	11%	7%	15%	18%	14%
Робота за фахом не престижна	5%	1%	1%	3%	2%
Робота за фахом не передбачає кар'єрного зростання	4%	2%	6%	6%	5%
Робота за фахом не передбачає професійного саморозвитку	5%	1%	2%	2%	2%
Не задовольняє уявлення роботодавця щодо сутності професійних обов'язків працівника	4%	1%	6%	4%	4%
Стан Вашого здоров'я	2%	1%	0%	0%	1%
Інше	9%	6%	3%	10%	8%
Важко відповісти	14%	4%	4%	5%	5%
N	78	175	120	414	808

**На графіку не відображені 6 респондентів з початковою/неповною середньою освітою та 10 з вченим ступенем та 5 осіб, яким було важко відповісти про їхній рівень освіти оскільки для цих категорій кількості спостережень недостатньо.*

Для працюючих представників української молоді найважливішим у роботі є хороша оплата праці – так вважає 84% працюючих респондентів, лише 35% зазначили цікавість роботи, і 24% – можливість чогось досягти. Чоловіки частіше зазначали оплату праці та гарантованість роботи, а жінки – цікавість і зручний графік.

Рисунок 3.4.2.3. Розподіл відповідей на запитання:
 «Подивіться на цей список і скажіть, будь ласка, що з нижченаведеного
 є важливим у роботі особисто для Вас?»
 (Серед респондентів, які мають постійну або тимчасову роботу)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Хороша оплата праці	85%	81%	84%
Зручний графік роботи	33%	41%	37%
Цікава робота, робота, що відповідає здібностям	32%	40%	35%
Гарантована робота, відсутність ризику скорочення	28%	23%	26%
Робота, де Ви відчуваєте, що можете чогось досягти	23%	26%	24%
Можливість проявити ініціативу	14%	9%	12%
Не дуже напружена робота	12%	11%	12%
Робота, яка викликає повагу	9%	14%	11%
Тривалість відпустки, достатня кількість неробочих днів	7%	12%	9%
Відповідальна, важлива робота	5%	5%	5%
Інше	0%	1%	0%
Важко відповісти	2%	2%	2%
N	906	753	1659

46% респондентів з числа української молоді не доводилось міняти роботу. Кількість тих, хто міняв роботу – 47%.

Рисунок 3.4.2.4. Розподіл відповідей на запитання: «Чи доводилось Вам міняти роботу?»
 (Серед респондентів, які мають постійну або тимчасову роботу)

Ні, не доводилося міняти	46%
Так, доводилося міняти	47%
Важко відповісти	7%
N	1659

Серед тих, хто міняв роботу 26% міняли її двічі, 25% міняли її один раз, по 22% міняли її тричі або чотири і більше разів.

Рисунок 3.4.2.5. Розподіл відповідей на запитання: «Зазначте кількість разів, коли Ви змінювали місце основної роботи?» (Серед респондентів, яким доводилось міняти роботу)

Основною причиною зміни роботи було те, що вона була малооплачувана/запропонували кращу оплату. На це вказали 42% опитаних, з числа тих, кому доводилось міняти роботу.

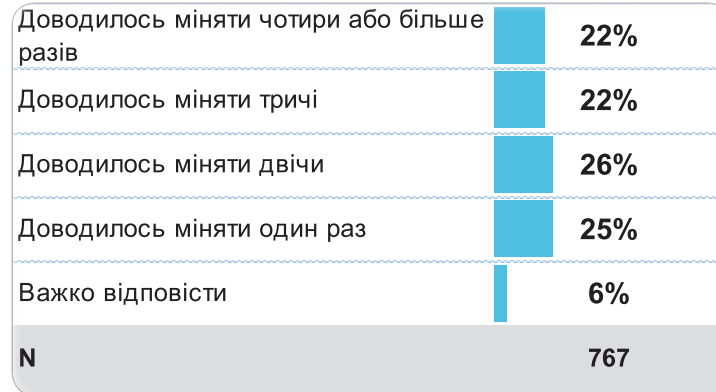

Рисунок 3.4.2.6. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви звільнилися з останнього місця основної трудової діяльності?» (Серед респондентів, яким доводилось міняти роботу)

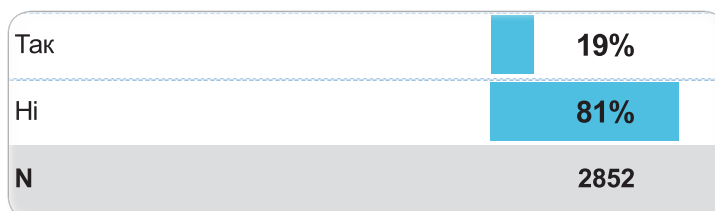

3.4.3. ЗНАННЯ І СТАВЛЕННЯ ДО МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ ПРАЦІ

19% опитаних з числа української молоді знають про існування молодіжних центрів праці.

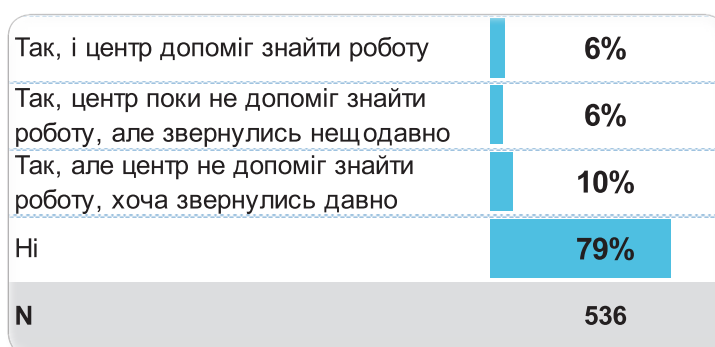
Рисунок 3.4.3.1. Розподіл відповідей на запитання:

«Чи знаєте Ви про існування молодіжних центрів праці?» (Серед усіх респондентів)

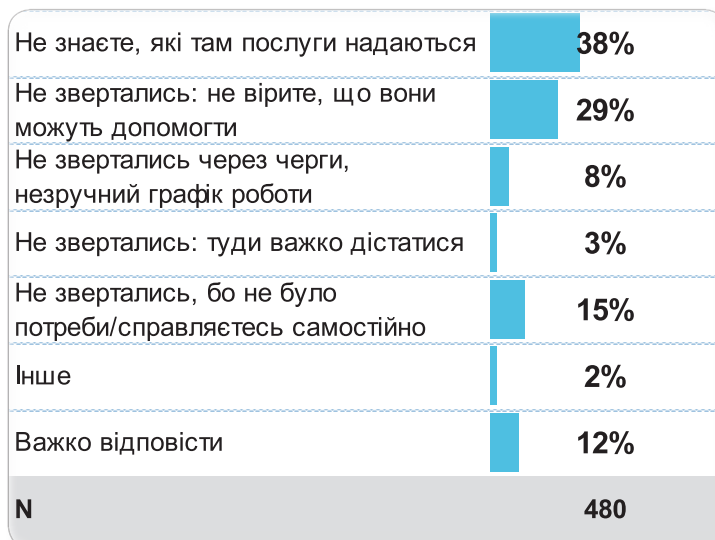
З тих, кому відомо про такі центри, 79% до них не зверталися. З тих, хто звертався до таких центрів, більшість зазначили, що центр не допоміг знайти роботу.

Рисунок 3.4.3.2. Розподіл відповідей на запитання: «Чи користувались/користуєтесь Ви послугами молодіжних центрів праці?» (Серед респондентів, яким відомо про молодіжні центри праці)

Найпоширенішою причиною, через яку респонденти не звертаються до молодіжних центрів праці, є передусім те, що молодь необізнана про послуги, які там надаються – на це вказали 38% опитаних.

Рисунок 3.4.3.3. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви не користуєтесь послугами молодіжних центрів праці?» (Серед респондентів, яким відомо про молодіжні центри праці)

3.4.4. СТАВЛЕННЯ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відповідаючи на питання, чи хотіли б вони особисто стати підприємцями, відкрити власний бізнес, більше третини з числа представників української молоді зауважили, що хотіли б, проте їм заважають різні обставини (38%). 4% респондентів вже є підприємцями (6% серед чоловіків і 3% серед жінок), 11% планують стати підприємцями.

Рисунок 3.4.4.1. Розподіл відповідей на запитання: «Чи хотіли б Ви особисто стати підприємцем, відкрити власний бізнес?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Я вже підприємець	6%	3%	4%
Я був/-ла підприємцем, але закрит/-ла свій бізнес (вказіть чому?), Хочу і найближчим часом, скоріше за все, стану підприємцем	12%	10%	11%
Хочу, але заважають різні обставини	39%	38%	38%
Не хочу	26%	33%	29%
Важко відповісти	16%	14%	15%
N	1367	1485	2852

Кажучи про те, що саме стає на заваді організації власної справи або створенню власного підприємства, більшість опитаних вказали на складну економічну і політичну ситуацію і відсутність первинного капіталу (по 54% опитаних), а також високі податки (41%). Жінки частіше, ніж чоловіки, згадували високі податки, а також бар'єри особистого характеру, як-от нестачу здібностей лідера, складнощі з пристосуванням до нових ринкових умов.

Рисунок 3.4.4.2. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви вважаєте, тим, хто хотіли би організувати власну справу або створити власне підприємство, що заважає це зробити, в першу чергу?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Складна економічна і політична ситуація	53%	55%	54%
Відсутність первинного капіталу	53%	56%	54%
Високі податки	38%	44%	41%
Бюрократичні перепони	35%	34%	34%
Недоступність кредиту з прийнятними умовами	23%	24%	23%
Відсутність зв'язків	19%	20%	19%
Складнощі з пристосуванням до нових ринкових умов	15%	19%	17%
Протидія конкурентів різних рівнів	14%	16%	15%
Нестача здібностей лідера	11%	16%	13%
Недостатній рівень освіти	11%	14%	12%
Відсутність можливостей вигідного збуту продукції	12%	12%	12%
Військові дії	12%	11%	11%
Нічого не заважає	6%	4%	5%
Інше	1%	0%	1%
Важко сказати	1%	1%	1%
N	1367	1485	2852

РОЗДІЛ 4. МІГРАЦІЯ ТА МОБІЛЬНІСТЬ МОЛОДІ

92% респондентів з числа української молоді доводилось бути в інших населених пунктах своєї області, 83% – в населених пунктах інших областей. Однак, при цьому, лише 37% опитаних бували в інших країнах.

Рисунок 4.1 Розподіл відповідей на запитання:
«Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту?» (Серед усіх респондентів)

	Так	Ні	N
Бували в іншому (-их) населеному (-их) пункті (-ах) тієї ж області	92%	8%	2852
Бували в іншій області або інших областях	83%	17%	2852
Бували в інших країнах	37%	63%	2852

Більшість тих, хто бував в інших країнах – 51% подорожували/відпочивали. Більшість тих, хто бував у інших областях також там подорожували/відпочивали, а більшість тих, хто був у інших населених пунктах своєї області – 39% відвідували знайомих/родичів.

Рисунок 4.2. Розподіл відповідей на запитання: «Скажіть, будь ласка, чим Ви переважно займалися під час перебування...?»
(Серед респондентів, які бували в інших населених пунктах області, інших областях, інших країнах)

	...в інших населених пунктах області	...в інших областях	...в інших країнах
Працював/-ла	14%	12%	19%
Навчався/-лася	13%	8%	3%
Подорожував/-ла, відпочивав/ла	33%	44%	51%
Відвідував/-ла знайомих/родичів	39%	29%	21%
Був/-ла у службовому відрядженні	3%	5%	4%
Був/-ла на лікуванні	1%	1%	1%
Переїхав/-ла через військові дії на Сході України	1%	1%	1%
Інше	1%	1%	0%
Немає відповіді	8%	8%	2%
N	2599	2355	1058

Загалом серед респондентів найбільше тих, хто їздив до Росії – 19% (хоча за останні 12 місяців там побували лише 4%). Другу позицію займає Польща – там побували 12% опитаних представників української молоді (за останні 12 місяців – 4%), на третій позиції Туреччина – 7% опитаних (з них за останні 12 місяців – 2%).

Загалом в країнах ЄС побували 23% молоді, а в країнах СНД – 22%

Рисунок 4.3. Розподіл відповідей на запитання: «Назвіть країни, у яких Ви побували взагалі?» та «Назвіть країни які Ви відвідали за останні 12 місяців» (Серед усіх респондентів)

	Взагалі	За останні 12 міс.
Російська Федерація	19%	4%
Польща	12%	4%
Туреччина	7%	2%
Єгипет	6%	1%
Білорусь	6%	2%
Німеччина	5%	1%
Болгарія	4%	1%
Чеська Республіка	4%	1%
Угорщина	4%	2%
Італія	3%	1%
Румунія	3%	0%
Франція	2%	1%
Греція	2%	0%
Іспанія	2%	1%
Грузія	2%	0%
N	2852	2852

**На графіку показані країни, які відвідало щонайменше 2% опитаних*

71% опитаних представників української молоді проживають у тому ж населеному пункті, де й народилися. 4% переїхали в інший населений пункт після березня 2014 року – близько половини з них переїхали з Донецької або Луганської області, або Криму.

Рисунок 4.4. Розподіл відповідей на запитання: «Як давно ви проживаєте у цьому населеному пункті?» (Серед усіх респондентів)

Переїхали пізніше, ніж березень 2014 року	4%
Переїхали раніше, ніж березень 2014 року, але менше ніж 5 років тому	6%
Переїхали 5 років тому і більше	20%
Народилися у даному населеному пункті	71%
N	2852

56% представників української молоді не хотіли б переїжджати зі свого населеного пункту, а 24% – хотіли б. Найчастіше хотіли б переїхати мешканці Житомирської області (40%), найрідше – мешканці Волинської області (11%). Прикметно, що немає статистично значущої різниці у частці охочих до переїзду між селами та великими містами.

Рисунок 4.5. Розподіл відповідей на запитання: «Чи хотіли би ви переїхати з Вашого населеного пункту?» (Серед усіх респондентів)

	Ні	Так, хотів/-ла б	N
Житомирська	36%	40%	129
Донецька	41%	33%	121
Запорізька	43%	33%	116
Дніпропетровська	42%	32%	129
Вінницька	62%	30%	114
Тернопільська	60%	30%	112
Черкаська	50%	29%	96
Сумська	43%	29%	117
Закарпатська	60%	29%	117
Одеська	54%	29%	123
Чернівецька	64%	28%	103
Кіровоградська	49%	26%	100
Миколаївська	46%	26%	130
Херсонська	63%	24%	116
Івано-Франківська	69%	24%	112
Луганська	60%	24%	123
Полтавська	53%	22%	114
м. Київ	62%	21%	101
Хмельницька	35%	20%	113
Львівська	70%	17%	104
Харківська	52%	16%	112
Київська	70%	16%	113
Рівненська	72%	14%	117
Чернігівська	77%	13%	111
Волинська	80%	11%	109
ЗАГАЛОМ	56%	25%	2852

* На графіку не відображені відповіді «Важко відповісти»

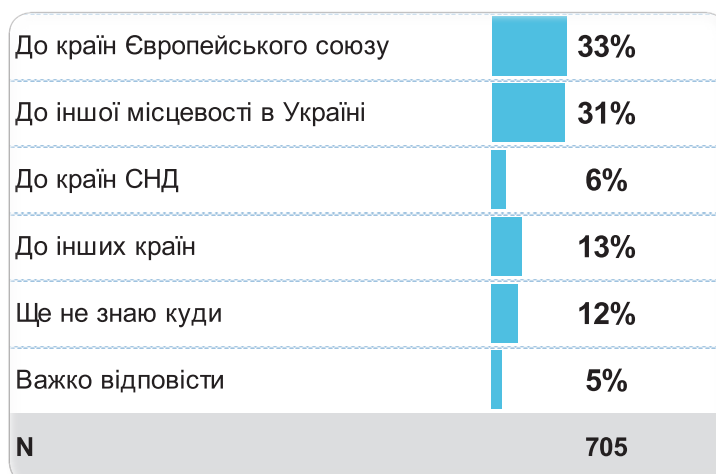
Серед причин, які спонукають до переїзду, ті, хто хотів би переїхати, називають передусім бажання покращити умови життя – 69%, бажання мати постійну роботу, стабільний дохід – 42%, бажання дати дітям освіту/краще життя – 18%.

Рисунок 4.6. Розподіл відповідей на запитання: «Які причини спонукають Вас змінити місце постійного проживання?» (Серед респондентів, які хотіли б переїхати)

Ті, хто хотіли б переїхати, своїм бажаним пунктом призначення називають передусім країни Європейського Союзу (33%) та іншу місцевість в Україні (31%).

Рисунок 4.7. Розподіл відповідей на запитання: «Куди би Ви хотіли переїхати з Вашого населеного пункту?» (Серед респондентів, які хотіли б переїхати)

Загалом 44% опитаних представників української молоді хочуть жити в Україні і не планують емігрувати. Ще 38%, можливо, хотіли б повчитися або попрацювати закордоном якийсь час, але потім повернулися б до України. Близько 13% опитаних шукають можливостей для еміграції і 4% планують емігрувати найближчим часом.

Рисунок 4.8. Розподіл відповідей на запитання: «Чи хочете Ви емігрувати з України?»
(Серед усіх респондентів)

Серед тих представників молоді України, хто хоче емігрувати, 58% вважає, що в Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах. Ще 56% опитаних, які хочуть емігрувати, вважають, що в Україні немає реальної демократії і законності.

Рисунок 4.9. Розподіл відповідей на запитання: «Чому Ви хочете емігрувати з України?»
(Серед респондентів, які планують емігрувати ближчим часом або планують таку можливість)

Відповідаючи на питання про і програму ЄС для молоді «Еразмус+», більшість респондентів (86%) відповіли, що нічого не знають про цю програму. Скористалися нею лише 1% опитаних.

Рисунок 4.10. Розподіл відповідей на запитання:
 «Чи знаєте Ви можливості програми ЄС для молоді «Еразмус+»?» (Серед усіх респондентів)

Так, я скористалася/-вся цією програмою	1%
Так, планую скористатися цією програмою	1%
Так, я знаю про можливості цієї програми	3%
Лише чув/-ла що така програма існує	5%
Ні, нічого не знаю про цю програму	86%
Важко відповісти	4%
N	2852

РОЗДІЛ 5. ДОЗВІЛЛЯ І МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ

Більшість молоді принаймні раз на тиждень дивляться фільми та інші телепрограми, слухають музику, зустрічаються з друзями або спілкуються з ними в соціальних мережах, читають новини або іншу інформацію (не пов'язану з роботою або навчанням) в Інтернеті.

Крім того, принаймні раз на місяць більшість опитаних готують заради задоволення, займаються фізичними вправами або спортом, читають книги (не рахуючи тих, які потрібні для роботи або навчання) та пресу, виїжджають на природу, в парк або на пляж, щось вдосконалюють або ремонтують вдома,

З усіх перелічених видів дозвілля найрідше молодь подорожує закордон (64% зазначили, що ніколи цього не роблять), відвідує спортивну секцію (56%), ходить в театр (54%).

Рисунок 5.1. Розподіл відповідей на запитання: «Ось перелік деяких видів діяльності. Для кожного з них відмітьте, як часто Ви це робите?» (Серед усіх респондентів, N=2852)

	Щодня або майже щодня	Принаймні раз на тиждень	Принаймні раз на місяць	Рідше ніж раз на місяць	Ніколи
Дивитесь телевізор	56%	26%	7%	7%	4%
Прослуховуєте музику	52%	28%	11%	5%	3%
Дивитесь фільми вдома	44%	38%	12%	4%	2%
Спілкуєтесь з друзями на сайтах соціальних мереж	44%	25%	11%	5%	14%
Читаєте новини або іншу інформацію в Інтернеті*	39%	24%	12%	9%	16%
Зустрічаєтесь з друзями/знайомими особисто та спілкуєтесь з ними	36%	42%	16%	5%	1%
Готуєте заради задоволення	20%	27%	21%	15%	17%
Займаєтесь вправами або граєте в спортивні ігри аби підтримувати себе у гарній фізичній формі	18%	29%	20%	17%	17%
Читаєте книги*	17%	22%	21%	23%	17%
Читаєте журнали, газети*	15%	29%	25%	18%	13%
Граєте в електронні, відео- чи комп'ютерні ігри	13%	21%	15%	18%	33%
Відвідуєте парк, пляж, виїжджаєте на природу або на відкрите повітря	10%	26%	33%	25%	6%
Вдосконалюєте або ремонтуєте щось у себе вдома	7%	22%	30%	28%	14%
Відвідуєте спортивну секцію	6%	12%	10%	16%	56%
Допомагаєте іншим/виконуєте неоплачувану суспільно корисну роботу	4%	13%	24%	30%	28%
Заходите перекусити або випити в барі/кав'ярні/ресторані (не рахуючи щоденного харчування)	3%	20%	25%	31%	19%
Відвідуєте нічні/танцювальні клуби або караоке-бари	2%	8%	15%	34%	41%
Ходите на концерти або шоу	2%	4%	10%	48%	36%
Відвідуєте спортивні заходи (як вболівальник/-ця)	1%	7%	14%	36%	42%
Подорожуєте по Україні	1%	3%	9%	56%	31%
Відвідуєте музеї або художні виставки	1%	5%	12%	42%	39%
Ходите в театр	1%	3%	9%	32%	54%
Ходите в кіно	1%	5%	17%	45%	32%
Подорожуєте закордон	1%	2%	4%	24%	68%

* Не враховуючи того, що потрібно читати для навчання/роботи

**На графіку не показаний відсоток тих, хто відповів «Важко сказати» (не більше 1%)

Відповідаючи на питання, якими видами дозвілля хотіли б займатися частіше, але на це не вистачає коштів, більшість опитаних (62%) зазначили подорожі закордон. На другому місці подорожі Україною – про них згадали 50% опитаних. На третьому можливість частіше ходити на концерти або шоу – про це згадали 35% опитаних.

Рисунок 5.2. Розподіл відповідей на запитання: «Чи є в цьому переліку такі види дозвілля, якими Ви хотіли б займатись або займатись частіше, але Вам не вистачає на це коштів (на квитки, в тому числі на транспорт, на певні матеріали, спорядження, додаткові програмні пакети, зв'язок тощо)?» (Серед усіх респондентів)

**На графіку показані альтернативи, які обрало принаймні 3% опитаних*

Відповідаючи на питання про своє ставлення до молодіжних субкультур, позитивне ставлення респонденти найчастіше зазначали по відношенню до брейк-дансерів (48% зазначили позитивне ставлення до цієї субкультури), а негативне – до екстремалів (17% зазначили негативне ставлення).

Щодо приналежності до зазначених в опитувальнику субкультур, то найчастіше респонденти зазначили приналежність до футбольних фанатів (8% належать до цієї субкультури) – до решти субкультур себе відносять лише 2%-3% респондентів.

*Рисунок 5.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Як Ви ставитесь до сучасних субкультур і рухів?» (Серед усіх респондентів)*

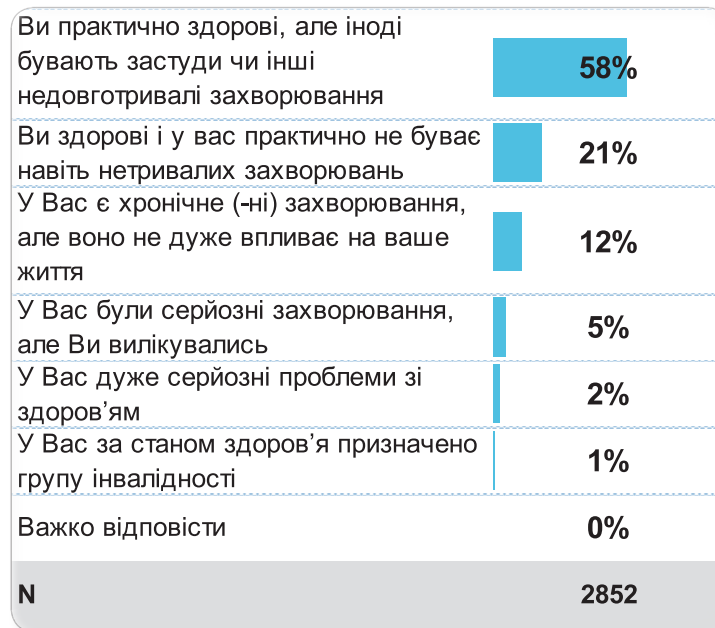
	Футбольні фанати	Трейсери (паркур)	Ролери	Екстремали	Брейк-дансери	“Street-workout”
Позитивно, сам належу до цієї субкультури	8%	2%	2%	3%	2%	3%
Позитивно, але до них не належу	41%	40%	39%	32%	48%	37%
Нічого про них не знаю	36%	38%	40%	39%	36%	30%
Негативно	11%	5%	3%	17%	4%	3%
Байдуже	2%	13%	14%	5%	9%	24%
Важко відповісти	2%	2%	2%	3%	2%	3%
N	2852	2852	2852	2852	2852	2852

РОЗДІЛ 6. ЗДОРОВ'Я І ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

6.1. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

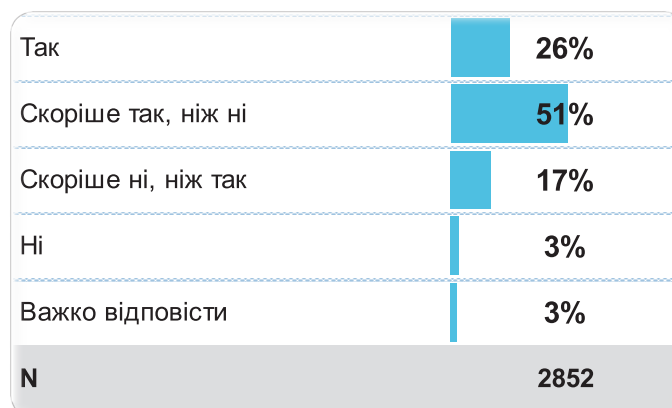
Оцінюючи свій стан здоров'я, 58% респондентів з числа української молоді сказали, що є практично здоровими, лише іноді можливі застуди чи інші недовготривалі захворювання. 2% респондентів мають серйозні проблеми зі здоров'ям, а 1% - групу інвалідності.

Рисунок 6.1.1. Розподіл відповідей на запитання:
«Як Ви загалом оцінюєте стан свого здоров'я?» (Серед усіх респондентів)

51% респондентів вважають, що ведуть скоріше здоровий, ніж нездоровий спосіб життя. Ще 26% вважає, що ведуть повністю здоровий спосіб життя. 20% гадають, що їх спосіб життя нездоровий.

Рисунок 6.1.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Чи вважаєте Ви свій спосіб життя здоровим?» (Серед усіх респондентів)

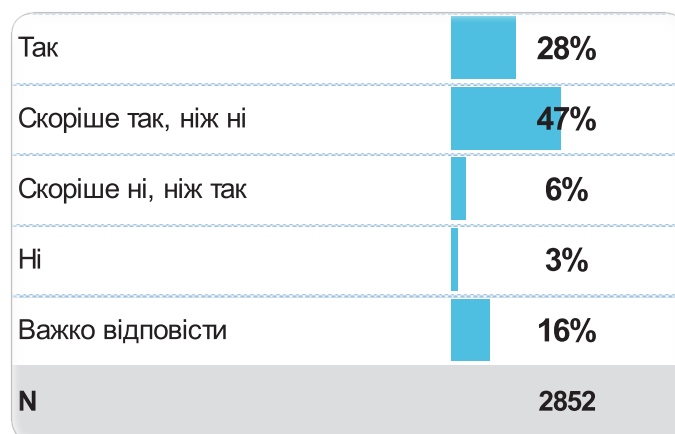
Для того, щоб бути здоровими 46% респондентів ходять пішки, ще 44% не мають шкідливих звичок, а 42% намагаються правильно харчуватися. Спортом, фітнесом та йогою для того, щоб бути здоровими займаються 24% респондентів, регулярно роблять зарядку та займаються фізичними вправами 19%, а 15% задля цього займаються бігом. 11% для того, щоб бути здоровими проходять профілактичні обстеження у лікарні/поліклініці.

Рисунок 6.1.3. Розподіл відповідей на запитання: «Що Ви робите, щоб бути здоровим?» (Серед усіх респондентів)

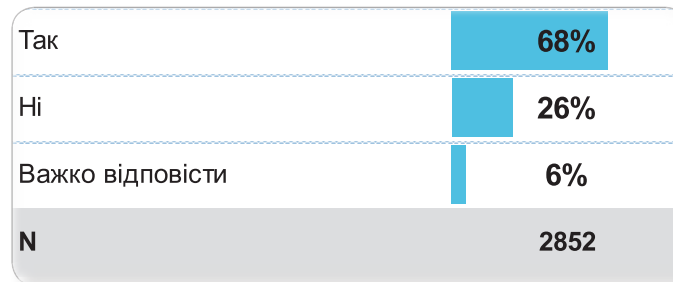
75% української молоді вважають, що в Україні є або скоріше є, ніж нема необхідні умови для реалізації права на спортивні заняття (заняття різними видами рухової активності). Натомість, тих, хто гадає, що таких умов скоріше нема або нема, налічується 9%. Найчастіше вони пояснюють свою відповідь браком безкоштовних секцій/високою вартістю занять або повною відсутністю спортивних секцій чи занять.

Рисунок 6.1.4. Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви вважаєте, чи є в Україні необхідні умови для реалізації Вашого права на спортивні заняття (заняття різними видами рухової активності)?» (Серед усіх респондентів)

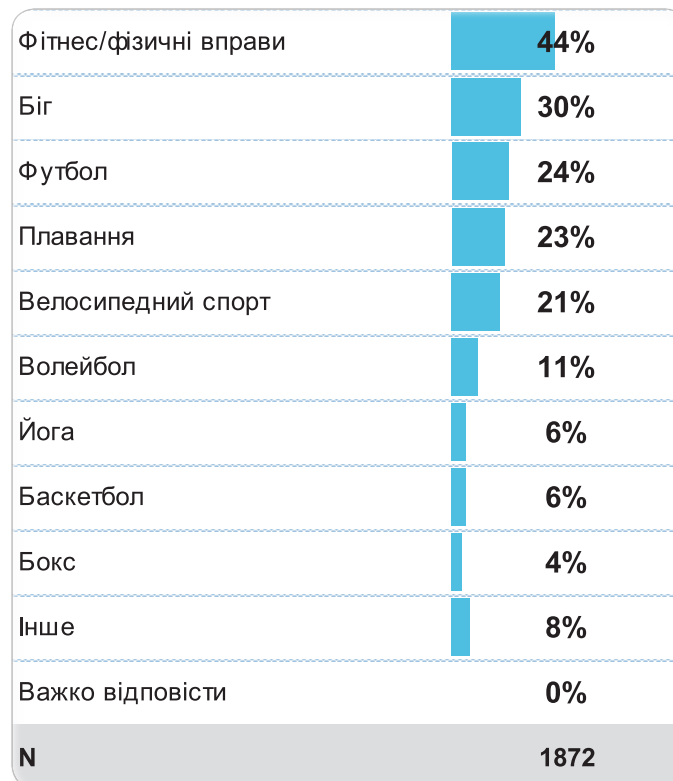
68% опитаних зазначили, протягом останніх 12 місяців хоча б один раз займалися спортом (різними видами рухової активності) у вільний час. Ще 26% опитаних представників української молоді зазначили, що жодного разу впродовж останніх 12 місяців спортом/руховою активністю у вільний час не займалися.

*Рисунок 6.1.5. Розподіл відповідей на запитання:
«Протягом останніх 12 місяців Ви хоча б один раз займалися спортом
(різними видами рухової активності) у вільний час?» (Серед усіх респондентів)*

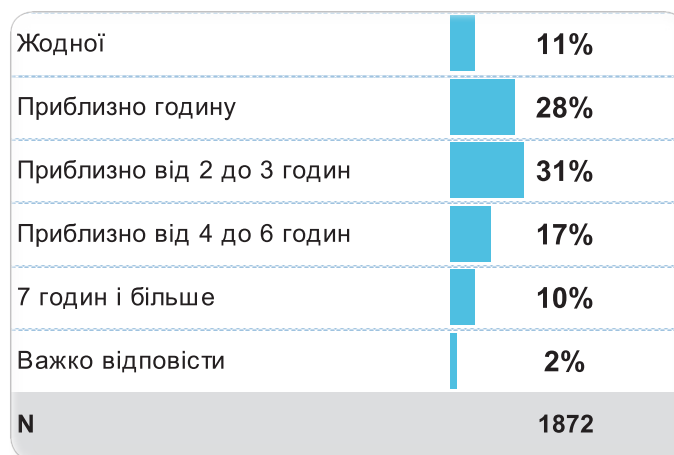
Із числа тих, хто бодай раз займався якимось із видів спорту або рухової активності, 45% опитаних надають перевагу фітнесу та фізичним вправам, 30% – бігу, 25% грали у футбол, 23% займалися плаванням, а 21% надають перевагу велосипедному спорту. Менш популярні серед української молоді волейбол (11%), йога і баскетбол (по 6%).

*Рисунок 6.1.6. Розподіл відповідей на запитання: «Яким саме спортом Ви займались?
(протягом останніх 12 міс.)» (Серед респондентів, що хоч раз займалися спортом
впродовж останніх 12 місяців)*

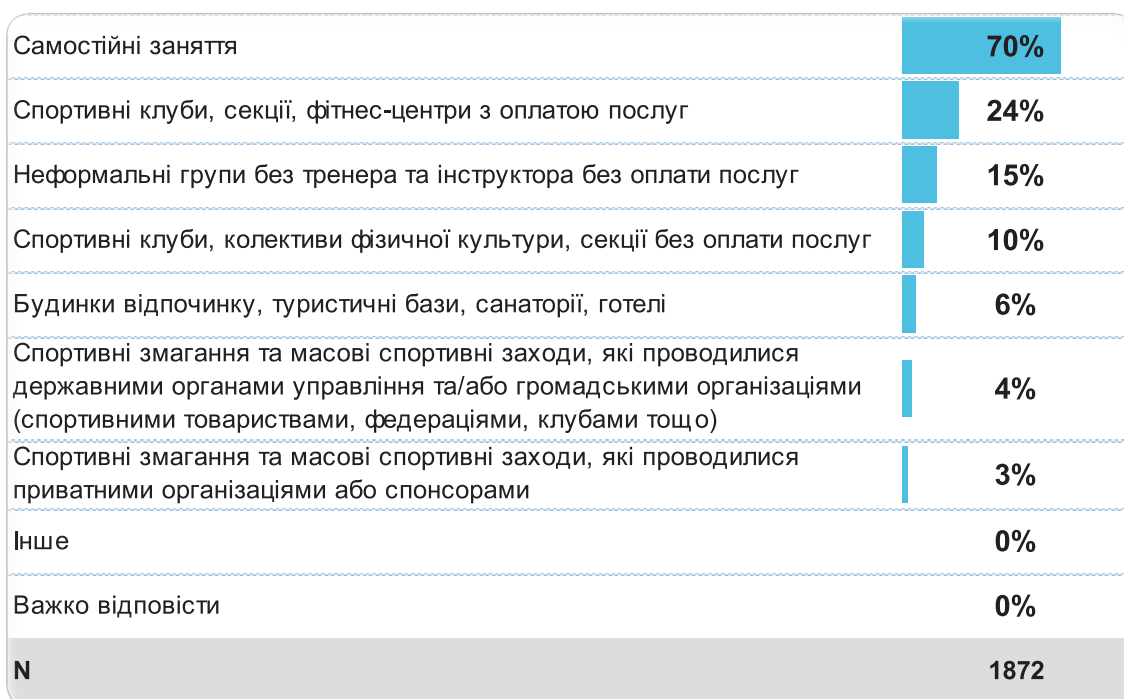
Серед тих, хто займався спортом та руховою активністю впродовж останніх 12 місяців, 59% лише за минулий тиждень витратили на фізичні вправи та активні види спорту від одної до трьох годин, 17% приблизно від чотирьох до шести годин, а 10% – сім і більше годин. 11% не займалися спортом або руховою активністю з останній тиждень (або займалися менше 1 години)

Рисунок 6.1.7. Розподіл відповідей на запитання: «Скільки годин Ви витратили на будь-які фізичні вправи або будь-який активний вид спорту протягом останнього тижня (7 днів)?» (Серед респондентів, що хоч раз займалися спортом впродовж останніх 12 місяців)

Відповідаючи на питання, у складі яких організаційних структур вони займалися спортом/різними видами рухової активності, 70% з числа тих, хто займався такими видами активності впродовж останніх 12 місяців, сказали, що це були самостійні заняття. 24% займалися в групах з оплатою послуг, 15% - в неформальних групах без оплати послуг, а 10% займалися у спортивних клубах, колективах фізичної культури та секціях без оплати послуг.

Рисунок 6.1.8. Розподіл відповідей на запитання: «У складі яких організаційних структур Ви займалися спортом (різними видами рухової активності) протягом останніх 12 місяців у свій вільний час?» (Серед респондентів, що хоч раз займалися спортом впродовж останніх 12 місяців)

Серед причин, які заважають українській молоді займатися спортом (різними видами рухової активності), найчастіше респонденти називають брак часу – 40%. 30% респондентів зауважили дефіцит власних коштів для відвідування спортивних клубів, фітнес-центрів та на придбання необхідного одягу, інвентарю. 14% опитаних нарікають на невміння організувати себе та свої заняття спортом під час дозвілля, брак сили волі, а 26% сказали, що їм нічого не заважає.

Рисунок 6.1.9. Розподіл відповідей на запитання: «Що заважає Вам займатися спортом (різними видами рухової активності)?» (Серед усіх респондентів)

Відсутність вільного часу	40%
Дефіцит власних коштів для відвідування спортивних клубів, фітнес-центрів та на придбання необхідного одягу, інвентарю	30%
Нічого не заважає	26%
Невміння організувати себе та свої заняття спортом під час дозвілля, брак сили волі	14%
Недостатня кількість спортивних клубів, фітнес-центрів, відсутність таких неподалік від дому або місця навчання/роботи	10%
Низький рівень благоустрою та комфортності існуючих спортивних споруд	8%
Не дозволяє здоров'я, часті хвороби	4%
У мене не той вік, щоб займатися спортом	1%
Інше	1%
Важко відповісти	3%
N	2852

27% молодих людей є курцями (37% чоловіків і 17% жінок) – для порівняння, за даними регулярного Омнібусу GfK Ukraine репрезентативного для населення України віком 15-59 років за 2014 рік (вбірка 12000 осіб), курців в Україні 35%. Ще 54% молодих людей не курять і не курили раніше, а 19% курили раніше, але кинули.

Рисунок 6.1.10. Розподіл відповідей на запитання:
 «Ви курите? Якщо так, то що саме і як часто?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Не курите і не курили раніше	44%	64%	54%
Не курите, хоч і курили раніше	19%	19%	19%
Менше 5-ти цигарок на добу	5%	4%	4%
5-10 цигарок на добу	9%	5%	7%
11-20 цигарок на добу	15%	4%	10%
Більше 20 цигарок на добу	5%	1%	3%
Курю цигарки нерегулярно	3%	3%	3%
Регулярно курю люльку	0%	0%	0%
Регулярно курю кальян	1%	0%	1%
Інше	0%	0%	0%
Важко відповісти	0%	0%	0%
N	1367	1485	2852

З числа тих, хто курить, 53% респондентів хотіли б кинути, але їм не вистачає сили волі, 9% хотіли б кинути, але їм не вистачає коштів на відповідні засоби, а ще 5% хотіли б, але не можуть кинути курити через інші бар'єри. 29% не хотіли б кинути курити.

Рисунок 6.1.11. Розподіл відповідей на запитання:
 «Ви курите? Якщо так, то що саме і як часто?» (Серед респондентів-курців)

Так, але не вистачає сили волі	53%
Ні	29%
Так, але не вистачає коштів на відповідні засоби	9%
Так, інші бар'єри	5%
Важко відповісти	4%
N	786

Серед опитаної молоді України впродовж останнього тижня 25% вживали пиво, 6% міцні алкогольні напої, 5% вино, 4% самогон або інші напої, 3% - слабоалкогольні напої.

Рисунок 6.1.12. Розподіл відповідей на запитання:
«Як часто протягом останнього місяця [30 днів] Ви вживали...?»
(Серед усіх респондентів)

	Пиво	Вино, шампанське	Міцні алкогольні напої (горілка, коньяк, віскі)	Слабоалкогольні напої, коктейлі («Шейк», «Лонгер» тощо)	Самогон або інші міцні алкогольні напої домашнього виробництва
Кожного дня	3%	0%	1%	0%	1%
Не рідше одного разу на тиждень	22%	5%	5%	3%	3%
Рідше одного разу на тиждень	36%	43%	34%	19%	15%
Жодного разу	39%	51%	60%	76%	81%
Важко відповісти	0%	1%	0%	1%	1%
N	2852	2852	2852	2852	2852

Загалом 27% молодих людей (40% чоловіків і 14% жінок) протягом останнього тижня вживали алкогольні напої хоча б одного виду.

3% молодих людей (5% чоловіків і 1% жінок) вживали алкогольні напої щодня.

Рисунок 6.1.13. Розподіл відповідей на запитання:
«Як часто протягом останнього місяця [30 днів] Ви вживали...?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Вживають які-небудь алкогольні напої один раз на тиждень або частіше	40%	14%	27%
Вживають алкогольні напої рідше, ніж раз на тиждень, або не вживають взагалі	60%	86%	73%
N	1367	1485	2852

Відповідаючи на питання, чи пробували вони протягом життя наркотики, 89% представників української молоді зазначили, що ніколи не вживали наркотиків. 9% вказали, що пробували, але зараз не вживають наркотиків (13% чоловіків і 4% жінок), а 1% зізналися, що вживають наркотики і зараз.

Рисунок 6.1.14. Розподіл відповідей на запитання: «Деякі люди пробують вживати різні наркотики. Наркотичні речовини не обов'язково є нелегальними – деякі з них вільно продаються в аптеці або їх можна приготувати з доступних у вільному продажі речовин. Чи пробували Ви протягом життя наркотики?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Так, вживаю і зараз	1%	0%	1%
Так, пробував, але зараз не вживаю	13%	4%	9%
Ні, ніколи	83%	94%	89%
Важко відповісти	2%	2%	2%
N	1367	1485	2852

6.2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

З числа опитаних представників української молоді 28% впродовж останніх дванадцяти місяців звертались до державних/комунальних закладів з метою профілактичних обстежень, а 27% звертались до таких закладів з метою отримати консультацію лікаря. Натомість, 7% звертались за профілактичним обстеженням до приватних закладів, а 12% звертались до приватних закладів за консультацією лікаря. 45% респондентів не звертались до жодного з медичних закладів.

Рисунок 6.2.1. Розподіл відповідей на запитання: «За останні 12 місяців чи звертались Ви:» (Серед усіх респондентів)

За профілактичним обстеженням в державний/комунальний заклад	28%
За консультацією лікаря в державний/комунальний заклад	27%
За консультацією лікаря в приватний заклад	12%
За профілактичним обстеженням в приватний заклад	7%
За послугами в державний/комунальний пологовий будинок	6%
За послугами в приватний пологовий будинок	1%
Не звертались до жодної організації	45%
N	2852

Оцінюючи рівень своєї задоволеності послугами, наданими їм медичними закладами, молодь України більш задоволена приватними медичними закладами. З тих, хто звертався до приватних медичних закладів з метою профілактичного обстеження повністю або скоріше задоволені 70%, а з тих, хто звертався за консультацією лікаря повністю або частково задоволені 76%. З числа тих, хто звертався до державних/комунальних закладів за профілактичним обстеженням повністю або скоріше задоволені 49%, а з тих, хто за консультацією лікаря – 51%.

Рисунок 6.2.2. Розподіл відповідей на запитання: «Наскільки Ви задоволені отриманими послугами за 5-бальною шкалою, де 1 означає повне незадоволення, а 5 – повне задоволення? Якщо Ви звертались в кілька закладів, оцініть, будь ласка, досвід останнього звернення (Серед респондентів, які звертались до зазначених закладів)»

	Повністю або скоріше задоволений	Наскільки так, настільки й ні	Повністю чи скоріше не задоволений	Важко сказати	N
За профілактичним обстеженням в державний/комунальний заклад	49%	27%	20%	4%	826
За консультацією лікаря в державний/комунальний заклад	51%	28%	18%	3%	770
За консультацією лікаря в приватний заклад	76%	15%	6%	3%	333
За профілактичним обстеженням в приватний заклад	70%	19%	8%	3%	221
За послугами в державний/ комунальний пологовий будинок	58%	22%	17%	4%	178

** На графіку відображені лише ті альтернативи, що мають достатню кількість спостережень (щонайменше 50 респондентів)*

34% зазначили, що впродовж останніх 12 місяців їм не вистачало грошей на власне лікування або лікування чоловіка/дружини/дитини. 9% респондентів¹ поскаржились на те, що у державному/комунальному медичному закладі у них вимагали хабар (оплати медичних послуг поза касою).

57% опитаних зазначили, що не зіштовхувались з жодною із проблем медичного обслуговування.

Рисунок 6.2.3. Розподіл відповідей на запитання: «За останні 12 місяців чи траплялися з Вами такі проблеми?» (Серед усіх респондентів)»

Нестача грошей на ліки або лікування себе\своєї родини	34%
В державному\комунальному медичному закладі вимагали хабар (оплати медичних послуг поза касою)	9%
Швидка допомога приїхала на виклик, але їхала понад 20 хвилин	6%
Інші медичні проблеми, які виникли через недосконалість системи медичних закладів	3%
Швидка допомога не приїхала на виклик	2%
Відсутність лікаря потрібної спеціальності в населеному пункті і неможливість доїхати до нього за 1 день	2%
Відсутність кваліфікованого лікаря потрібної спеціальності в населеному пункті і неможливість доїхати до нього за 1 день	1%
Не траплялись	57%
N	2852

¹ З тих, хто звертався до державних/комунальних закладів, 14% відзначили факти хабарництва

РОЗДІЛ 7. ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ ТА АКТИВНІСТЬ, НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ, ПОЛІТИЧНА СВІДОМІСТЬ

7.1. ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ ТА АКТИВНІСТЬ

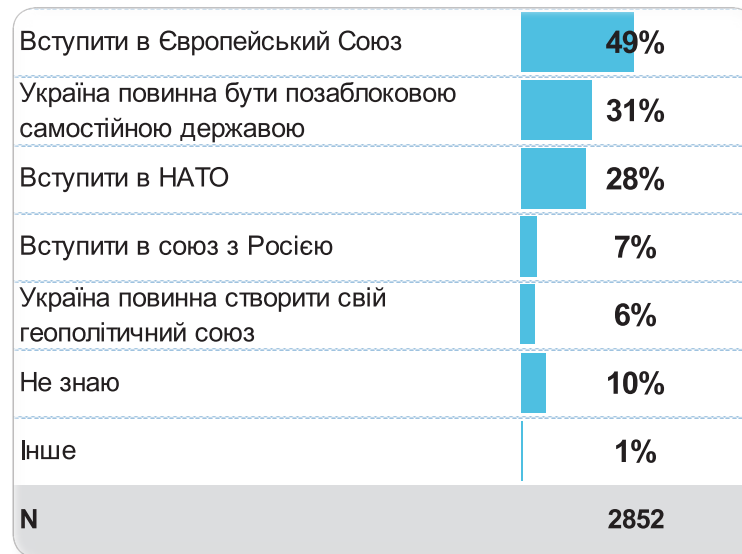
Оцінюючи свою стурбованість різними проблемами в Україні, представники української молоді в першу чергу згадали загрозу війни і тероризму (56%). На другій позиції економічні проблеми, економічна нестабільність (інфляція, безробіття тощо) – 52%. На третій – корупція і те, що закони не існують для чиновників і багатих людей – 47%.

Рисунок 7.1.1. Розподіл відповідей на запитання: «Оцініть, що Вас найбільше турбує в Україні за 10-бальною шкалою, де 1 означає, що ви байдужі до тої чи іншої проблеми, а 10 - що вона вас дуже турбує» (Серед усіх респондентів, % тих, хто присвоїв проблемі 10 балів)

Загроза війни і тероризму	56%
Економічні проблеми, економічна нестабільність (інфляція, безробіття тощо)	52%
Корупція і те, що закони не існують для чиновників і багатих людей	47%
Злочинність, незадовільна робота правоохоронних органів	33%
Низька якість послуг та/або ефективність роботи органів державної влади, державних та комунальних організацій	33%
Відсутність або низький темп проведення реформ, що необхідні країні	32%
Недостатня підтримка соціально вразливих категорій населення (інвалідів, пенсіонерів, дітей-сиріт, переселених осіб і т.д.)	30%
Поширення соціально небезпечних хвороб (СНІД, туберкульоз, алкоголізм, наркоманія та ін.)	29%
Нерозвиненість інфраструктури вашого населеного пункту (утримання будинків, вулиць, доріг, наявність дитсадків, шкіл, лікарень і т.д.)	29%
Забруднення навколишнього середовища, вимирання видів рослин і тварин, інші екологічні проблеми	27%
Нерівність прав, порушення прав людини, обмеження прав певних груп і категорій населення (наприклад, жінок, меншин тощо)	22%
N	2852

Близько половини української молоді (49%) вважає, що Україна повинна вступити до Європейського Союзу, 31% представників молоді гадає, що Україні слід бути позаблоковою самостійною державою, 28% висловлюються за вступ до НАТО, а 7% вважає, що Україна повинна вступити в союз із Росією. Ще 6% опитаних думають, що Україна повинна створити власний геополітичний союз.

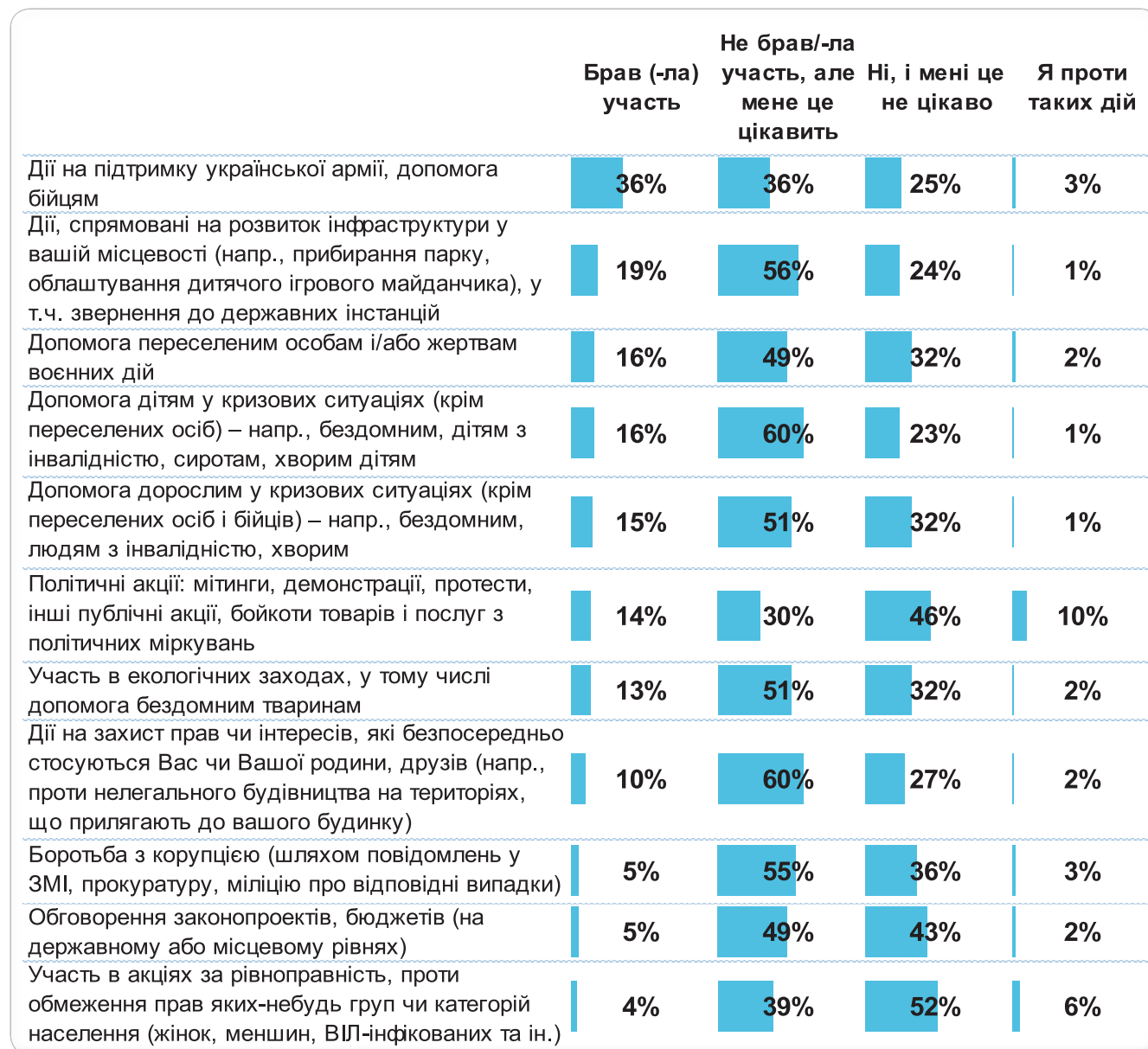
Рисунок 7.1.2. Розподіл відповідей на запитання:
«На Вашу думку, Україна повинна...» (Серед усіх респондентів)

Серед громадських ініціатив у яких найчастіше брали участь представники української молоді впродовж останніх 12 місяців, на першому місці дії на підтримку української армії, допомога бійцям - про такі дії згадали 36% опитаних. З усіх перелічених громадських ініціатив найрідше молоді люди брали участь в ініціативах, спрямованих на боротьбу з корупцією і обговоренні законопроектів або місцевих бюджетів (по 5%), а також на боротьбу проти обмеження прав тієї чи іншої категорії населення (4%).

Серед ініціатив, які потенційно становлять значний інтерес для молоді – допомога дітям у кризових ситуаціях, а також дії на захист прав чи інтересів, які безпосередньо стосуються представників молоді чи їхніх родин, друзів – в таких діях потенційно зацікавлені по 60% опитаних.

Рисунок 7.1.3. Розподіл відповідей на запитання: «За останні 12 місяців чи брали Ви участь у будь-яких із наступних або інших громадських ініціативах добровільно, не розраховуючи на грошову винагороду? Зверніть увагу, що фінансова підтримка тих або інших ініціатив також є участю, як і будь-які Ваші дії» (Серед усіх респондентів, N=2852)

* На графіку не показаний відсоток відповідей «Важко сказати» (не більше 1%)

** 8 респондентів зазначили варіант «Інше»

З числа опитаних представників української молоді 54% брали участь щонайменше в одній з громадських ініціатив (значущої різниці між чоловіками і жінками не спостерігається). Ще 88% з числа респондентів виокремили щонайменше одну з ініціатив, в яких вони участі не брали, але були б зацікавлені взяти.

Рисунок 7.1.4. Розподіл респондентів, які брали участь принаймні в одній з перелічених ініціатив або зацікавлені взяти участь принаймні в одній з наведених ініціатив (Серед усіх респондентів)

		N
Брав (-ла) участь принаймні в одній з громадських ініціатив	54%	2852
Потенційно зацікавлені взяти участь хоча б в одній громадській ініціативі	88%	2852
Ні, і мені це не цікаво	0%	2852

Найбільша кількість респондентів, які брали участь принаймні в одній з громадських ініціатив, живе у Черкаській (80%), Київській (78%) та Вінницькій (77%) областях. Найменша кількість тих, хто брав участь принаймні у одній з громадських ініціатив, у Чернігівській області – 36%.

Рисунок 7.1.5. Розподіл відповідей на запитання: «За останні 12 місяців чи брали Ви участь у будь-яких із наступних або інших громадських ініціативах добровільно, не розраховуючи на грошову винагороду? Зверніть увагу, що фінансова підтримка тих або інших ініціатив також є участю, як і будь-які Ваші дії» (Серед усіх респондентів, показаний відсоток тих, хто брав участь принаймні в одній ініціативі)

Черкаська	80%
Київська	78%
Вінницька	77%
Львівська	69%
Кіровоградська	68%
Житомирська	67%
м. Київ	66%
Тернопільська	61%
Запорізька	56%
Волинська	53%
Рівненська	52%
Івано-Франківська	52%
Одеська	52%
Хмельницька	47%
Дніпропетровська	47%
Сумська	46%
Полтавська	46%
Миколаївська	44%
Харківська	43%
Донецька	39%
Чернівецька	39%
Луганська	38%
Херсонська	37%
Закарпатська	37%
Чернігівська	36%
N	2852

Відповідаючи на питання, що заважає брати більш активну участь у громадській діяльності, 33% опитаних представників молоді зауважили, що вони багато працюють і, відтак, їм не вистачає часу. По 20% опитаних зазначили, що не вірять, що їхня участь може щось змінити або, що там, де вони живуть немає організацій, яким би вони довіряли або немає акцій, які б вони підтримували. 7% зазначили, що їм нічого не заважає займатись громадською діяльністю.

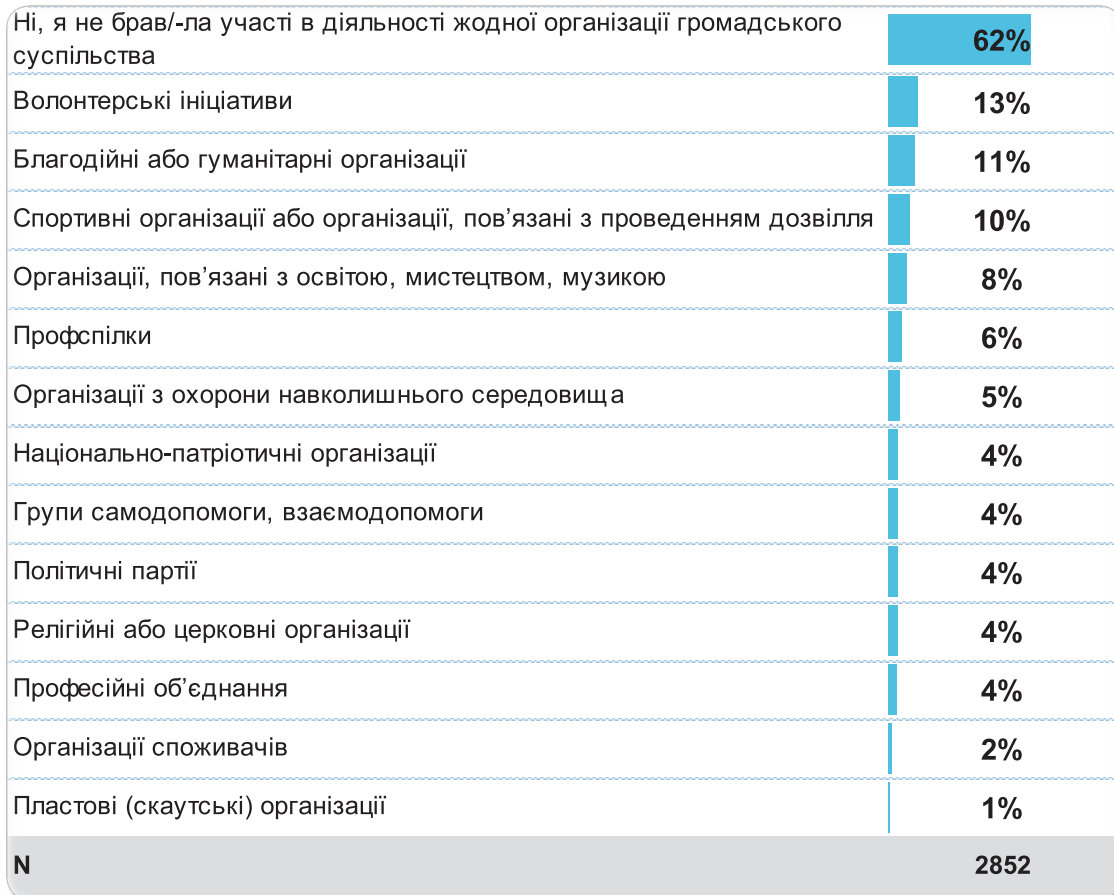
Рисунок 7.1.6. Розподіл відповідей на запитання:

«Що заважає Вам брати більш активну участь у громадській діяльності?» (Серед усіх респондентів)

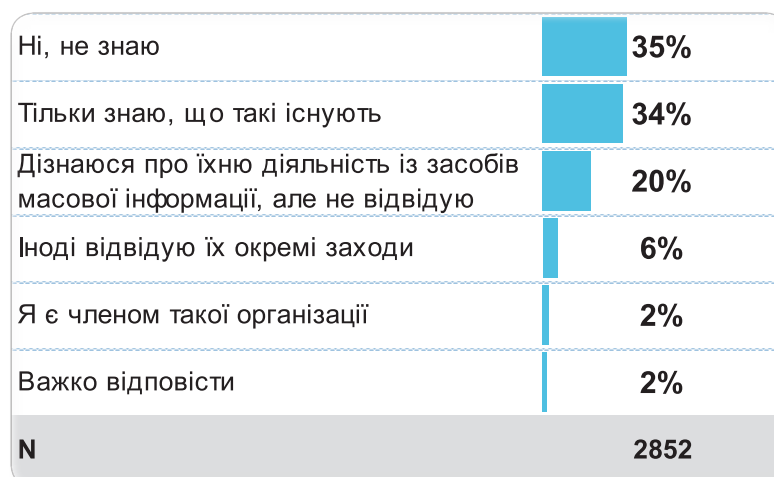
62% опитаних представників української молоді не брали участі в діяльності жодної організації громадянського суспільства впродовж останніх 12 місяців. 13% брали участь у діяльності волонтерських ініціатив, 11% – у діяльності благодійних або гуманітарних організацій, 10% у діяльності спортивних організацій або організацій, які пов'язані з проведенням дозвілля.

Рисунок 7.1.7. Розподіл відповідей на запитання: «У діяльності яких організацій громадянського суспільства Ви брали участь за останні 12 місяців?» (Серед усіх респондентів)

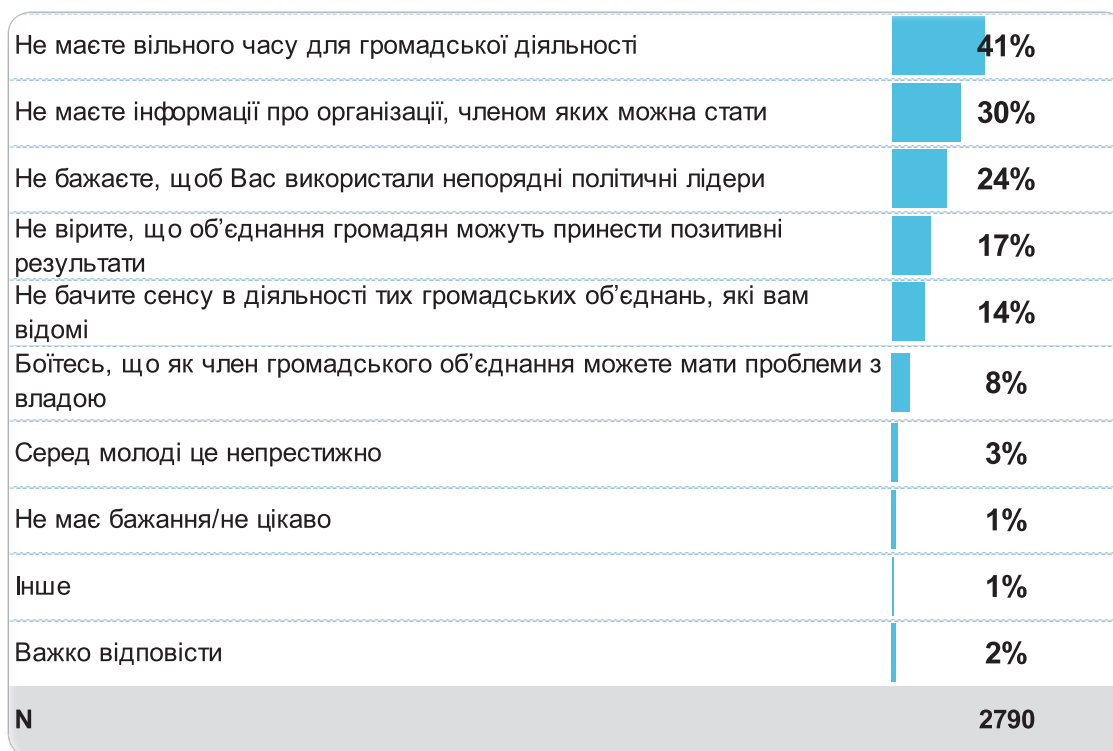
Понад третину опитаних – 35% представників української молоді не знають про існування в Україні молодіжних громадських організацій та їх діяльність. Ще 34% опитаних знають тільки про те, що такі організації існують. 21% знають про діяльність молодіжних організацій із ЗМІ, але не відвідують відповідних заходів. 7% представників української молоді іноді відвідують заходи молодіжних організацій і 2% є членами таких організацій.

Рисунок 7.1.8. Розподіл відповідей на запитання: «Чи знаєте Ви про існування молодіжних громадських організацій в Україні та про їх діяльність?» (Серед усіх респондентів)

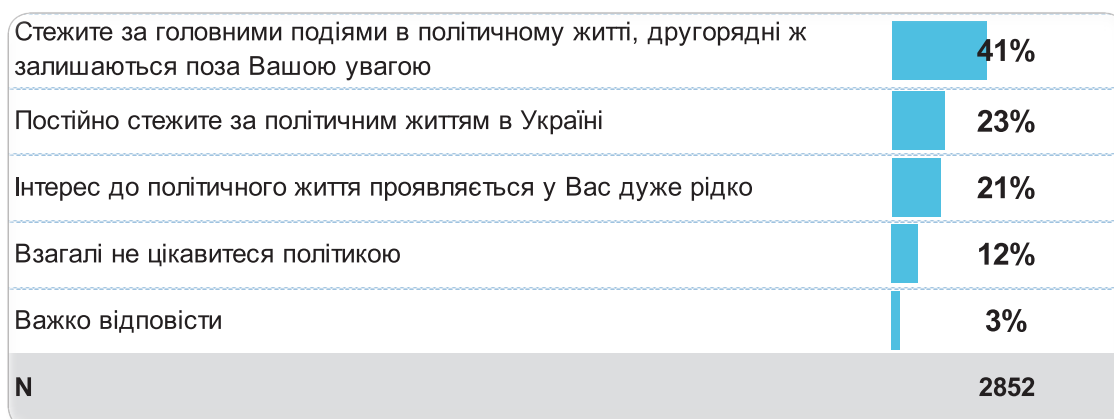
Основною причиною того, що молодь України не входить до складу молодіжних громадських організацій, є брак вільного часу для громадської діяльності. На цю причину вказали 41% опитаних. Ще близько третини опитаних – 30% - не мають інформації про організації, членом яких можна стати. 24% не бажають, щоб їх використали непорядні політичні лідери.

Рисунок 7.1.9. Розподіл відповідей на запитання: «Якщо Ви не є членом громадського об'єднання, то чому?» (Серед респондентів, які не є членами молодіжних громадських об'єднань)

23% серед представників української молоді постійно стежать за політичним життям в Україні. Ще 41% стежать за головними подіями, тоді як другорядні залишаються поза їх увагою. У 21% представників молоді України інтерес до політики проявляється зрідка, а 12% взагалі не цікавляться політикою.

Рисунок 7.1.10. Розподіл відповідей на запитання: «Якою мірою Ви цікавитесь політичними процесами, що відбуваються в Україні?» (Серед усіх респондентів)

7.2. УЧАСТЬ У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

36 % молоді займалися волонтерською діяльністю будь-коли в житті, а 22 % займалися волонтерством протягом останніх 12 місяців.

Рисунок 7.2.1. Розподіл відповідей на запитання:

«Волонтерство – це форма активності громадян, що здійснюється добровільно на благо суспільства, коли грошова винагорода не є основною мотивацією.

Волонтерство не передбачає грошові внески, тільки власний витрачений час і зусилля.

Чи займались Ви коли-небудь волонтерством?» (Серед усіх респондентів)

Займалися протягом останніх 12 місяців і раніше займалися	10%
Займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше не займалися	12%
Не займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше займалися	14%
Не займалися ніколи	64%
N	2852

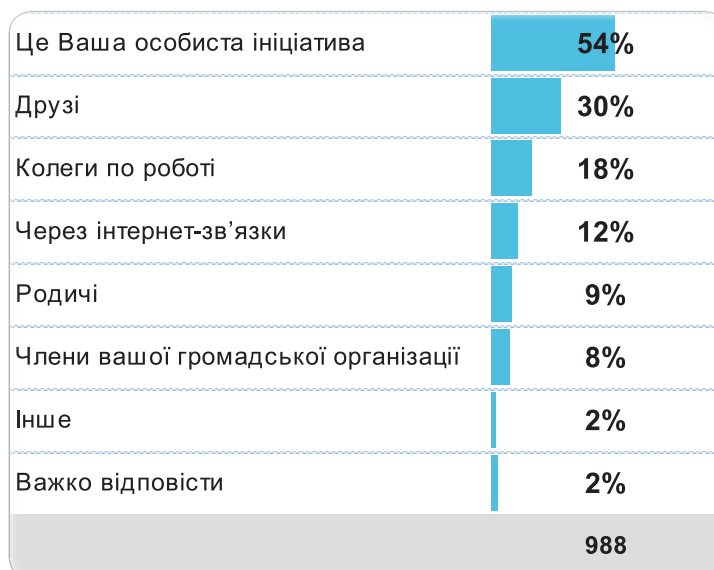
З числа тих, хто займався коли-небудь волонтерською діяльністю, найчастіше представники української молоді брали участь у такій діяльності: зборі коштів для учасників АТО – цей вид діяльності зазначили 46%, прибиранні та упорядкуванні території – 41%, допомозі нужденним, сиротам та інвалідам – 33%.

Рисунок 7.2.2. Розподіл відповідей на запитання: «Назвіть, будь ласка, в яких сферах волонтерської діяльності Ви коли-небудь брали участь?» (Серед усіх респондентів)

На питання про те, хто «залучив» молодь до волонтерської діяльності, 54% зазначили, що це була їхня особиста ініціатива. Ще 30% були залучені друзями.

Рисунок 7.2.3. Розподіл відповідей на запитання: «Хто «залучив» Вас до волонтерської діяльності?» (Серед респондентів, які брали участь у волонтерській діяльності)

Потенційно 26% представників української молоді долучились би до волонтерської діяльності з озеленення свого міста/села, 24% - до допомоги нужденним, сиротам та інвалідам, по 23% - до збору коштів для учасників АТО та прибирання і упорядкування територій. Найменша кількість молодих людей – 7% – долучились би до волонтерської діяльності в акціях протесту.

Рисунок 7.2.4. Розподіл відповідей на запитання:
«До якого виду волонтерської діяльності Ви би залучилися?» (Серед усіх респондентів)

Участь в озелененні свого міста/села	26%
Допомога нужденним, сиротам та інвалідам	24%
Збір коштів для учасників АТО	23%
Участь в прибиранні та впорядкуванні території	23%
Безоплатна допомога у дитячих садках, школах тощо	20%
Участь в удосконаленні системи врядування, боротьбі з корупцією, удосконаленні державної служби, просуванні реформ	18%
Організація дозвілля та відпочинку молоді	17%
Збір коштів на інші благодійні цілі	12%
Допомога людям похилого віку, робота у будинках для людей похилого віку	12%
Участь в охороні культурної спадщини	10%
Участь у забезпеченні правопорядку	10%
Участь у акціях протесту	7%
Ніколи б не залучився до будь-якого подібного заходу	25%
Інше	1%
N	2852

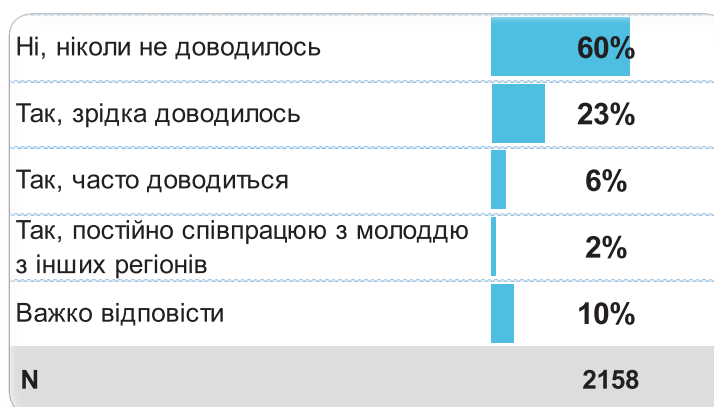
Серед тих, хто займався волонтерською діяльністю або хотів би до неї долучитися, більшість – 53% – керуються бажанням допомогти конкретним людям, ще 43% прагнуть принести користь суспільству.

Рисунок 7.2.5. Розподіл відповідей на запитання:
 «Якою є/була мотивація Вашої волонтерської діяльності?»
 (Серед респондентів, які займались або залучились би до волонтерської діяльності)

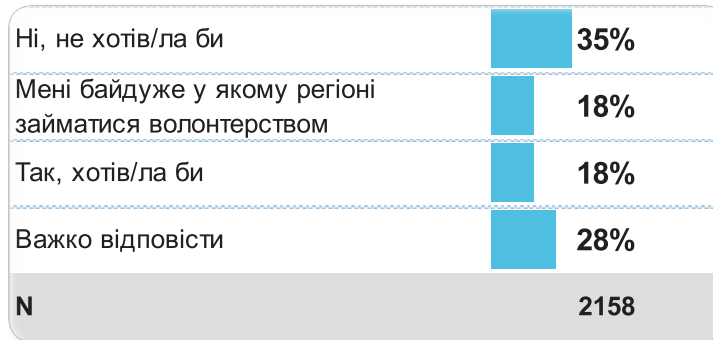
З числа тих, хто займався волонтерською діяльністю або хотів би до неї долучитися, 60% опитаних ніколи не доводилось працювати з молоддю з інших регіонів, 23% доводилось співпрацювати з ровесниками з інших регіонів зрідка і тільки 6% доводиться співпрацювати з ровесниками з інших регіонів часто.

Рисунок 7.2.6. Розподіл відповідей на запитання: «Чи доводилось Вам співпрацювати з молоддю із інших регіонів України, крім того регіону, де Ви проживаєте зараз?»
 (Серед респондентів, які займались або залучились би до волонтерської діяльності)

18% з числа тих, хто займається волонтерською діяльністю чи долучився б до неї, хотіли б спробувати себе у волонтерській діяльності в регіоні, відмінному від того, де вони нині проживають.

Рисунок 7.2.7. Розподіл відповідей на запитання: «Чи хотіли б Ви спробувати себе у волонтерській діяльності в іншому регіоні України, крім того регіону, де Ви проживаєте зараз?» (Серед респондентів, які займалися або залучилися би до волонтерської діяльності)

7.3. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

81% опитаних представників української молоді зазначили, що пишаються тим, що вони є громадянами України. Не пишаються громадянством вдсятеро менше опитаних – 8%. Близько 11% опитаних відповіли, що їм важко відповісти на це запитання.

Рисунок 7.3.1. Розподіл відповідей на запитання: «Чи пишаєтесь Ви тим, що є громадянином/громадянкою України?» (Серед усіх респондентів)

	Ні	Так	N
Рівненська	1%	97%	114
Волинська	2%	97%	116
Івано-Франківська	1%	97%	117
Кіровоградська	0%	96%	103
Львівська	3%	96%	130
Тернопільська	3%	92%	113
Вінницька	6%	91%	121
Хмельницька	1%	90%	113
Чернівецька	9%	89%	111
Київська	6%	86%	123
Полтавська	10%	85%	123
Закарпатська	7%	84%	96
Херсонська	2%	82%	112
Дніпропетровська	5%	82%	129
м. Київ	10%	81%	129
Житомирська	9%	79%	112
Чернігівська	8%	78%	109
Миколаївська	8%	77%	116
Сумська	9%	76%	101
Запорізька	8%	72%	117
Черкаська	14%	71%	117
Харківська	15%	67%	104
Одеська	14%	62%	112
Донецька	14%	59%	114
Луганська	25%	52%	100

91% опитаних вважають себе українцями за національністю. 6% вважають себе росіянами і 4% опитаних важко визначитися з цього питання.

*Рисунок 7.3.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Ким Ви себе вважаєте за національністю?» (Серед усіх респондентів)*

Українець/-ка	91%
Росіянин/-ка	6%
Важко визначитися	4%
Інша національність	1%
N	2852

Більше ніж половина (51%) опитаних з числа української молоді, як правило, розмовляє у сім'ї українською, 49% зазвичай також розмовляють українською на роботі (в навчальному закладі), 43% – із друзями, знайомими.

*Рисунок 7.3.3. Розподіл відповідей на запитання:
«Якою мовою Ви, як правило, спілкуєтеся...» (Серед усіх респондентів)*

	У сім'ї	На роботі (у навчальному закладі)	Із друзями, знайомими
Українською	51%	49%	43%
Російською	31%	28%	31%
Українською та російською однаковою мірою	18%	23%	25%
Іншою	1%	0%	0%
Важко відповісти	0%	0%	0%
N	2852	2852	2852

Приблизно кожен четвертий респондент – 26% - готовий захищати свою країну із зброєю в руках у разі, якщо їх мобілізують або виникне нагальна необхідність (серед чоловіків таких 34%, серед жінок 17%). Ще 3% опитаних вже брали або беруть участь у військових діях.

Рисунок 7.3.4. Розподіл відповідей на запитання:

«Чи готові Ви у разі необхідності захищати свою країну із зброєю в руках?» (Серед усіх респондентів)

	Чоловіки	Жінки	ЗАГАЛОМ
Так, я вже брав (-ла) або беру участь у військових діях	5%	2%	3%
Так, якщо мене мобілізують або виникне нагальна необхідність	34%	17%	26%
Ні, не готовий (-а), але з часом можливо розгляну таку можливість	17%	16%	17%
Ні, поки не маю таких намірів	25%	34%	30%
Ні, за жодних обставин	10%	19%	15%
Важко відповісти	8%	11%	10%
N	1367	1485	2852

62% опитаних зазначили, що для виховання національно-патріотичної свідомості дітей та молоді перш за все потрібно поліпшувати умови життя населення (створювати робочі місця, підвищувати заробітну плату, надавати житло). Ще 55% вважає, що для цього треба піднімати престиж країни (покращувати позиції України на міжнародній арені).

Загалом 69% молодих людей вважають, що держава повинна вживати хоча б один тип нижчеперахованих заходів, спрямованих на виховання національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, зокрема:

- Виховувати почуття патріотизму з дитячого садка
- Створювати національно-патріотичні гуртки, організації, клуби
- Створювати та демонструвати більшу кількість національно-патріотичних фільмів, розповсюджувати художню літературу національно-патріотичної тематики
- Сприяти появі більшої кількості тем національно-патріотичної спрямованості в ЗМІ
- Фінансувати заходи національно-патріотичної спрямованості
- Розвивати молодіжні громадські організації патріотичного спрямування

Рисунок 7.3.5. Розподіл відповідей на запитання: «Що, на Вашу думку, необхідно робити державі для виховання національно-патріотичної свідомості дітей та молоді?» (Серед усіх респондентів)

Відповідаючи на питання, за якими ознаками представники молоді України визначають для себе поняття патріотизму, більшість (63%) віднесли до таких ознак національну свідомість, гордість за приналежність до своєї нації, народу. Понад половину опитаних (52%) вважають, що такими ознаками є любов до рідного дому, місця, в якому живеш. Тільки 4% опитаних вважають, що патріотизм це лише романтичний образ і літературна вигадка.

Рисунок 7.3.6. Розподіл відповідей на запитання:
«За якими ознаками, або висловлюваннями Ви визначаєте для себе поняття «патріотизм»?»
(Серед усіх респондентів)

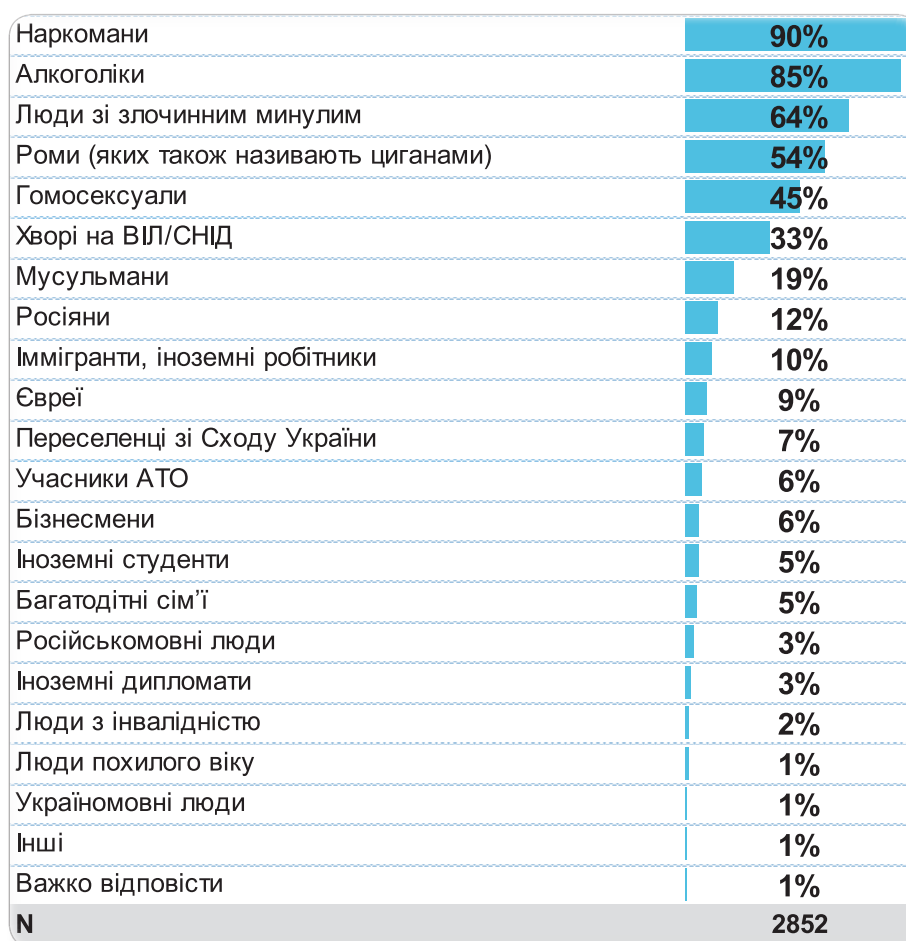

РОЗДІЛ 8. РІВЕНЬ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА УЯВЛЕННЯ ПРО ДИСКРИМІНАЦІЮ

Відповідаючи на питання про те, з представниками яких груп респонденти не хотіли б жити по сусідству, більшість опитаних назвали наркозалежних – 90%, алкоголіків – 85%, людей зі злочинним минулим – 64%. По сусідству з ромами не хотіли б жити 54% респондентів, поруч з гомосексуалами – 45%, а поруч з хворими на ВІЛ/СНІД – 33%. 19% опитаних представників молоді не хотіли б жити по сусідству з мусульманами, а 12% – з росіянами.

Рисунок 8.1. Розподіл відповідей на запитання:

«Назвіть групи, з представниками яких ви не хотіли б жити по сусідству?» (Серед усіх респондентів)

Відповідаючи на питання, чи є в Україні категорії населення, права яких обмежуються, респонденти з числа української молоді згадали передусім людей з інвалідністю – 26%, людей похилого віку – 23%, людей, які практикують одностатевий секс – 15%. При цьому, 28% респондентів вважає, що таких категорій немає, а 19% було важко визначитися з цього питання.

Рисунок 8.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Як Ви вважаєте, чи є в Україні категорії населення, права яких обмежуються?»
(Серед усіх респондентів)

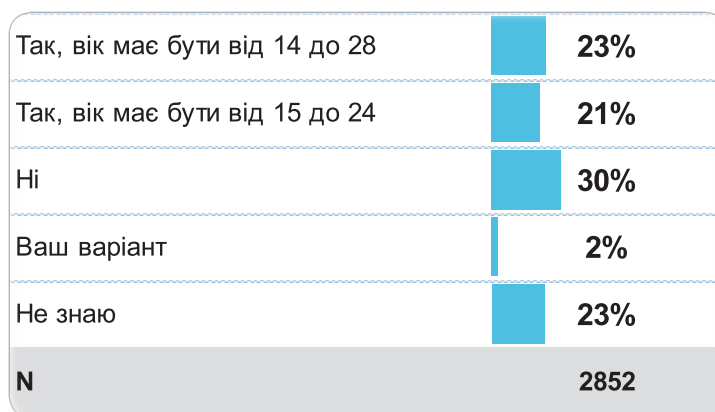

РОЗДІЛ 9. РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ МОЛОДІ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ОЦІНКА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Відповідаючи на питання, чи вважають вони за необхідне змінити вікові межі молоді в Україні, 30% респондентів відповіли, що не бажають таких змін. 23% бачать вікові межі молоді в діапазоні 14-28 років, а 21% в межах 15-24 років. Також респондентам була надана можливість запропонувати свій варіант визначення вікової категорії молоді, якою скористалося 2% респондентів, відносна більшість яких вважають, що верхньою межею віку для визначення молоді має бути 30 років.

Рисунок 9.1. Розподіл відповідей на запитання:

«Чи вважаєте Ви за необхідне змінити вікові межі молоді в Україні?» (Серед усіх респондентів)

Оцінюючи реалізацію на рівні свого району діяльності, яка спрямована на підтримку молодіжних ініціатив та вирішення проблем молоді, респонденти передусім згадали спортивні заходи для молоді – 24%. Ще 19% згадали про заходи з підтримки талановитої молоді, а 17% про заходи з поширення серед молоді здорового способу життя. Натомість половина опитаних (50%) взагалі не чула про таку діяльність.

²Повне формулювання питання звучало наступним чином: “Станом на сьогодні на законодавчому рівні в Україні вік молоді визначено від 14 до 35 років, але це приводить до того, що бюджет розпоршується між групами молоді з різними потребами (наприклад, тих, хто навчається, і тих, хто вже працює), чи вважаєте Ви за необхідне змінити вікові межі молоді в Україні?”

Рисунок 9.2. Розподіл відповідей на запитання: «Яка діяльність, спрямована на підтримку молодіжних ініціатив та вирішення проблем молоді, реалізується на рівні Вашого регіону?» (Серед усіх респондентів)

Спортивні заходи для молоді	24%
Підтримка талановитої молоді	19%
Поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя	17%
Розвиток молодіжного волонтерства	13%
Формування національно-патріотичної свідомості молоді	11%
Сприяння зайнятості та самозайнятості молоді	10%
Розвиток мережі молодіжних центрів та підліткових клубів	9%
Підтримка молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах	7%
Соціалізація молодих переселенців із зони АТО у нових місцях поселення	7%
Стимулювання політичної активності молоді	7%
Сприяння забезпечення молоді житлом	7%
Неформальна освіта молоді	6%
Розвиток мережі кемпінгів для літнього таборування молоді	5%
Підтримка неформальних молодіжних рухів	4%
Інше	0%
Не чули про таку діяльність	50%
N	2852

Найбільш корисними та ефективними напрямками молодіжної роботи на рівні регіону виявились спортивні заходи для молоді (65% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх як корисні і ефективні), формування національно-патріотичної свідомості молоді (61%), підтримка талановитої молоді (59%), розвиток молодіжного волонтерства (58%). Натомість, найменш ефективними напрямками такої роботи респонденти вважають сприяння забезпечення молоді житлом (47% респондентів, які згадали відповідні заходи, оцінили їх неефективні) та підтримку молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах (42%).

Рисунок 9.3. Розподіл відповідей на запитання: «Дайте оцінку кожному з перерахованих напрямів молодіжної роботи на рівні Вашого регіону» (Серед респондентів, які чули про таку діяльність)

	Абсолютно або скоріше корисна і ефективна	Наскільки так, настільки й ні	Абсолютно або скоріше неефективна	Важко сказати	N
Спортивні заходи для молоді	65%	28%	7%	1%	661
Формування національно-патріотичної свідомості молоді	61%	22%	15%	3%	298
Підтримка талановитої молоді	59%	26%	13%	2%	530
Розвиток молодіжного волонтерства	58%	27%	12%	3%	366
Розвиток мережі молодіжних центрів та підліткових клубів	57%	24%	16%	3%	234
Поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя	57%	29%	12%	2%	485
Соціалізація молодих переселенців із зони АТО у нових місцях поселення	56%	28%	14%	3%	205
Стимулювання політичної активності молоді	52%	30%	18%	1%	195
Сприяння зайнятості та самозайнятості молоді	45%	28%	24%	3%	269
Неформальна освіта молоді	43%	28%	26%	3%	140
Підтримка неформальних молодіжних рухів	36%	42%	19%	3%	112
Підтримка молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах	35%	21%	42%	2%	214
Сприяння забезпеченню молоді житлом	35%	16%	47%	3%	182
Розвиток мережі кемпінгів для літнього таборування молоді	34%	35%	27%	4%	113

Представники української молоді гадають, що найбільш пріоритетними мали б бути наступні напрями державної молодіжної політики: сприяння зайнятості та самозайнятості молоді – 49%, сприяння забезпеченню молоді житлом і підтримка талановитої молоді – по 46%, заходи з поширення серед молоді здорового та безпечного способу життя – 44%, підтримку молоді, яка перебуває у складних обставинах – 39%, спортивні заходи для молоді – 33%, розвиток мережі молодіжних центрів та підліткових клубів – 26%.

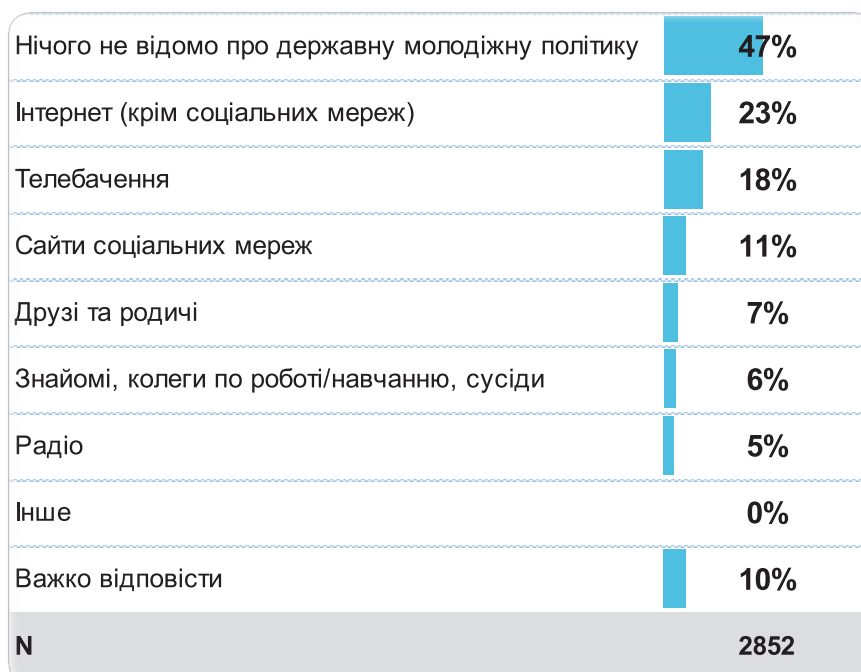
Найменш пріоритетним напрямом молодь вважає підтримку неформальних молодіжних рухів (9%) та неформальної освіти (10%).

Рисунок 9.4. Розподіл відповідей на запитання: «Якими мають бути пріоритетні напрямки державної молодіжної політики?» (Серед усіх респондентів)

Майже половині респондентів (47%) нічого не відомо про державну молодіжну політику. Серед тих, хто про неї знають, найрозповсюдженішими джерелами інформації є Інтернет (зокрема, 11% дізнаються інформацію з соціальних мереж, а 23% - з інших Інтернет-джерел, крім соціальних мереж) та телебачення – 18%. Інші джерела інформації зазначили менше 10% опитаних.

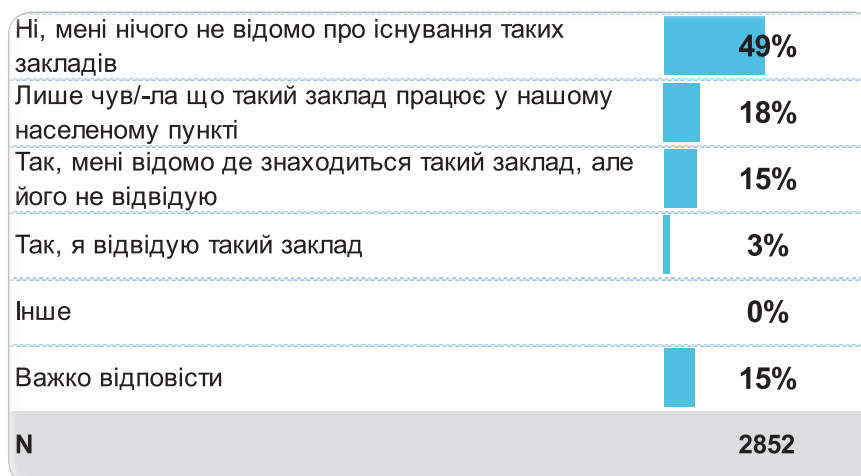
Рисунок 9.5. Розподіл відповідей на запитання: «З яких джерел Вам відомо про державну молодіжну політику?» (Серед усіх респондентів)

Рівень обізнаності опитаної молоді про осередки по роботі з молоддю (молодіжні центри, молодіжні клуби, гуртки тощо) дуже низький. Тільки 3% опитаних відвідують такі заклади, ще 15% знають про такі заклади, але не відвідують їх. Майже половині опитаних (49%) нічого не відомо про існування в їхніх населених пунктах осередків по роботі з молоддю, а 18% респондентів лише чули про такий заклад.

Рисунок 9.6. Розподіл відповідей на запитання:

«Чи є у Вашому населеному пункті осередки по роботі з молоддю (молодіжні центри, молодіжні клуби, гуртки тощо)?» (Серед усіх респондентів)

Відповідаючи на питання, які напрями роботи мають реалізовувати осередки по роботі з молоддю, респонденти назвали передусім інформування щодо можливості працевлаштування, організації власного бізнесу – 51%, навчальні програми з набуття різних навичок (комп'ютерна грамотність, іноземна мова тощо) та заняття різними видами спорту – по 49%, роботу творчих гуртків та майстерень – 45%. Лише 4% опитаних сказали, що робота таких закладів не потрібна.

Рисунок 9.7. Розподіл відповідей на запитання: «На Вашу думку, які напрями роботи мають реалізовувати в Вашому населеному пункті осередки по роботі з молоддю (молодіжні центри, молодіжні клуби, гуртки тощо)?» (Серед усіх респондентів)

РОЗДІЛ 10. КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ

Більшість з числа опитаних – 65% принаймні раз на тиждень дивляться загальнонаціональні телеканали. Більше половини опитаних також раз на тиждень проглядають загальноукраїнські телевізійні сайти (56% респондентів) та сайти соціальних мереж (53% респондентів).

Рисунок 10.1. Розподіл відповідей на запитання:

*«Якими джерелами інформації та комунікації Ви користуєтесь принаймні один раз на тиждень?»
 (Серед усіх респондентів)*

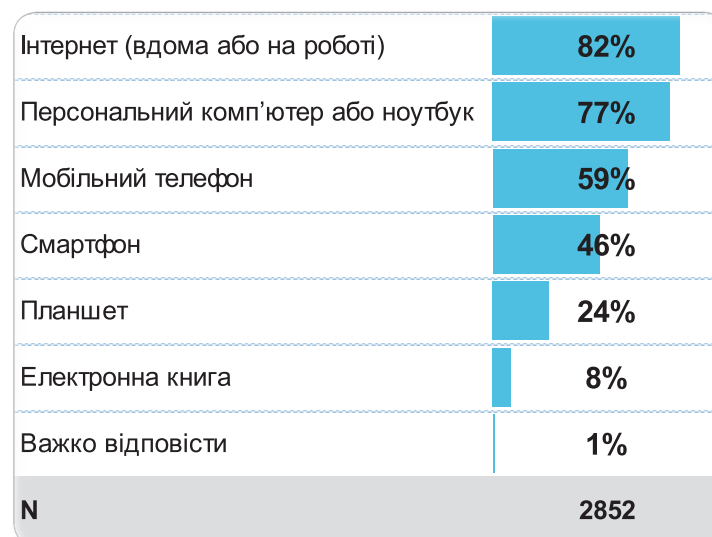
Загальноукраїнським каналам довіряє дещо більше опитаних, ніж загальноукраїнським новинним сайтам – 25% проти 22%. Сайтам соціальних мереж довіряють 18%, а 33% респондентів з числа української молоді не довіряють жодному з джерел інформації.

Рисунок 10.2. Розподіл відповідей на запитання:
«Інформації з яких із цих джерел Ви довіряєте найбільше?» (Серед усіх респондентів)

82% респондентів з числа української молоді мають в особистому користуванні інтернет (вдома або на роботі), 77% – персональний комп'ютер або ноутбук, а 59% – мобільний телефон і 46% - смартфон.

Рисунок 10.3. Розподіл відповідей на запитання: «Чи маєте Ви в особистому користуванні...?» (Серед усіх респондентів)

Більшість тих, в кого є доступ до Інтернету вдома або на роботі, та хто має вищеперераховані гаджети, користувалися Інтернетом/відповідними гаджетами протягом останнього тижня.

*Рисунок 10.4. Розподіл відповідей на запитання: «Чи користувалися Ви...?»
 (Серед респондентів, що мають у особистому користуванні відповідний пристрій
 чи користаються з відповідної послуги)*

	Користувався протягом останнього тижня	Так, користувався давніше, ніж протягом останнього тижня	N
Смартфон	94%	6%	1296
Інтернет (вдома або на роботі)	93%	7%	2382
Мобільний телефон	92%	8%	1713
Персональний комп'ютер або ноутбук	91%	9%	2250
Планшет	81%	19%	669
Електронна книга	73%	27%	202

Щодо користування Інтернетом, то 78% представників української молоді використовують його вдома, 33% користуються з Інтернету на роботі. При цьому, 12% опитаних мають потребу, але не мають можливості користуватися Інтернетом, а 5% не мають потреби і ніколи не користуються.

*Рисунок 10.5. Розподіл відповідей на запитання: «Чи користуєтесь Ви Інтернетом?»
 (Серед усіх респондентів)*

Використовують вдома	78%
Використовують на роботі	33%
Використовують у друзів/знайомих	11%
Використовують в інтернет-кафе, в комп'ютерному клубі тощо	9%
Використовують (без уточнення)	1%
Мають потребу, але не мають можливості користуватися	12%
Не мають потреби і ніколи не користуються	5%
N	2852

В основному українська молодь користується Інтернетом для того, щоб бути в курсі останніх новин – так відповіли 63% опитаних. Ще 50% використовує Інтернет для того щоб знаходити і слухати/переписувати музику, фільми.

Рисунок 10.6. Розподіл відповідей на запитання:
«З якою метою Ви використовуєте Інтернет?» (Серед респондентів-користувачів Інтернету)

Більшість молодих користувачів Інтернету – 86% - використовують його принаймні один або кілька разів на день.

Рисунок 10.7. Розподіл відповідей на запитання: «Як часто Ви особисто користуєтесь Інтернетом?» (Серед респондентів-користувачів Інтернету)

Один або кілька разів на день	86%
Кілька разів на тиждень	9%
Хоча б раз на місяць	2%
Рідше одного разу на місяць	0%
Важко відповісти	2%
N	2438

ДЛЯ НОТАТОК

Blank lined area for notes.

ДЛЯ НОТАТОК

A series of horizontal dotted lines for note-taking, filling the majority of the page.

ДЛЯ НОТАТОК

A series of horizontal dotted lines for taking notes, starting from the top of the page and extending downwards.